

نەوزاد عەلى نەجمەد

گۆقارى گزنگ

لێكۆڵینهوهو بىبلىوگرافيا

منتحن اقرأ الشافى

المنتحن اقرأ الشافى - العربي - الفارسي

www.igra.ahlamontada.com

گۆناری گزنگ

لیکۆلینه وهو بیلیوگرافیا

موسسه چاپ و انتشارات رهرو

ناوه ددی بلاو کردنه وهی
فه رهرو دگ و نه د * بیتی کوردی
موبایل: ۰۴۴۲۱ - ۲۵۵۲۳

مدیر مسئول لقمان رهرو

نهوزاد عهلی ئه حمهه

- گوفاری گزنگ اليكولينه وهو بيلوگرافيا
- نهوزاد عهلي ئهحمده
- چاپي يه كه م
- سليمانى ۱۹۹۹
- تيراز: (۳۰۰) دانه
- ژماره ي سپاردني ۴۲۳ سالي ۱۹۹۹ ي پندراوه
- كومپيوتهرو چاپي دهزگاي سهردهم

له چاپکراوه کانی دهزگای چاپو په خشی سهردهم زنجیره (۱۴۸)

پیشہ کی

ئەم لیکۆلینە وە یە، کە ھەلگری سەرناوی "گۆقاری گزنگ، ۱۹۷۲-۱۹۹۱. لیکۆلینە وەو ببیلیۆگرافیا" باسیکە تائیسقا تەنیا لەدوو وتاری کورت بترازی هیچی لەسەر نەنووسراوە ئەو دوو وتارەش یەکیکیان ھەر خۆم نووسیومە و وەکو ھەر بلاوکراوە یەکی شۆرشی نوێ لەگۆشە ی "ئەدەبیاتی شۆرشی نویمان" لەرۆژنامە ی کوردستانی نوێ ھەلۆستەمە ی بۆ کردو بەچەند دیریکی کورت کاتی لی دواوم و دوایش لەھەمان رۆژنامە دا برای نووسەر ئەحمەد عارف لە وتاریکدا ئیزافە یەکی تری خستە سەر وتارەکم، بەلام دیاربوو وەکو گەیشتنە قەناعەتیک ھەستم کرد کە میژووی ئەم گۆقارەو دەرکردنەو ی ژمارەکانی کاریکە ئەو ھەلەدەگری زیاترو باشتری لەسەر بنووسریت، بۆیە دەستم بەو کارەکردو ئەم لیکۆلینە وە یە لیکەوتەو جا لە پیناوی زانستیەتی باسەکە دابەشی سی بەشم کردوو لەبەشی یەکەمدا لە "کەرکوک، میژووی سیاسی، رۆشنیری، رۆژنامەگەری" دواوم، لەبەشی دووەمدا لە "گۆقاری

گزنڭ، ھەرسى قۇناغەكەي "بۆتە تەواۋكەرى بەشى يەكەم و
ئەلقەي بەيەك گەيشتىنى بەشى سىيەمىش، لەبەشى سىيەمدا لە
پىناۋى رووتىر خويندەنەۋەي ناۋەپۇكى گۇقارەكەو تابزانرىت چى
بلاۋكردۇتەۋە "بىبلىۋگرافىيى گۇقارەكە" م خستۇتە پوو و
بەشىۋەيەكى زانستىانەو سەردەمانە بىبلىۋگرافىيام بۇ بابەت و
ناۋەكان كردوۋە، ئەو بەشەش بۇيەرىك خراۋە چونكە زۇربەي
ژمارەكانى گۇقارەكە فەوتاون، ھۆيەكەشى بۇ ئەۋە دەگەپىتەۋە
ۋەكولەكىرقى مىژۋويى ناۋەپۇكى باسەكەدا دەردەكەۋىت
دەرچوون و بەردەۋامى گۇقارەكە لەگەل مىژۋويى بزوتنەۋەي
رزگاربخوازانەي گەلەكەمان لەگۇراندە بوۋە.

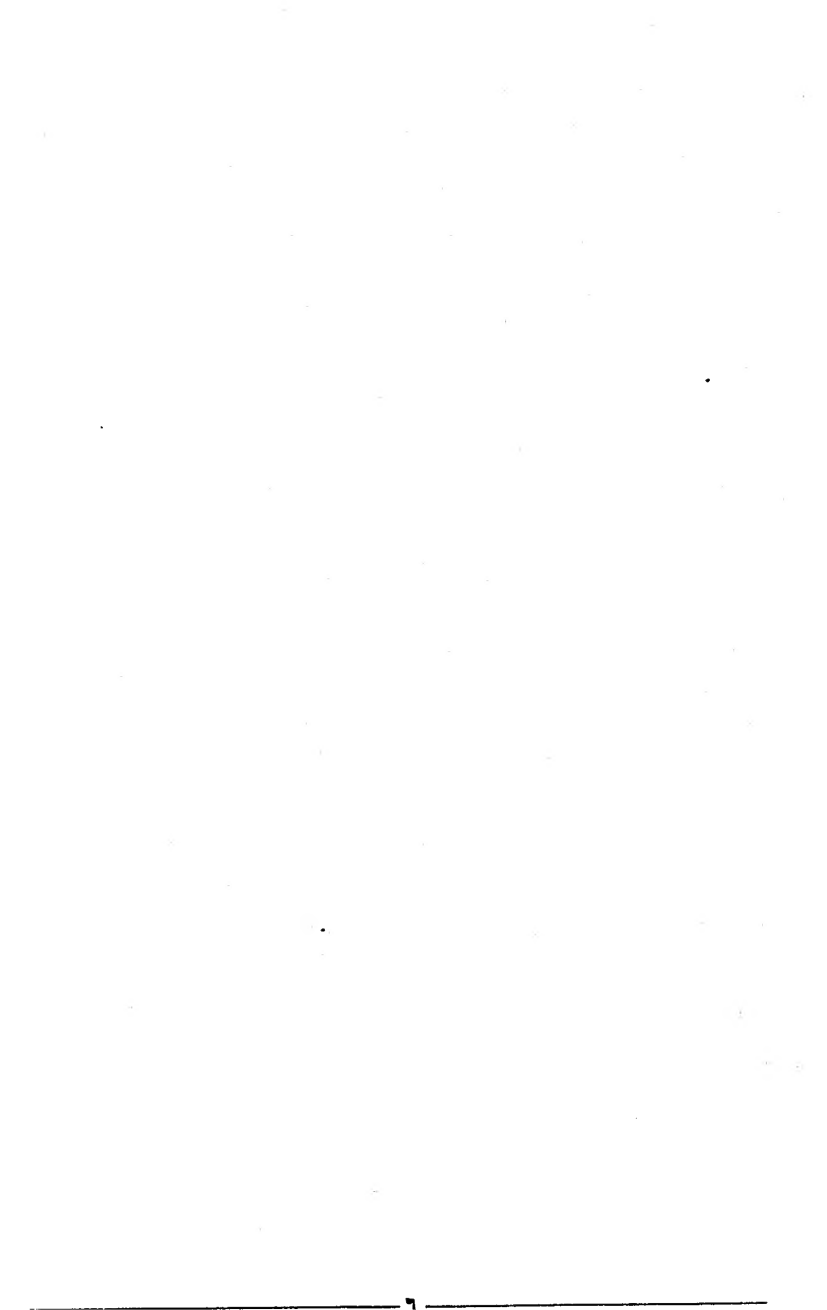
رەنگە خوينەرى بەرپىز پىرسىيارىك رووبەپووم بىكاتەۋە بۇئەم
بابەت ھەلبىزاردوۋە؟ پىش ھەموو شتىك ھەلبىزاردىنى ئەم بابەتە
پەيوەندى بەو بەرنامەو پروژەيە ھەيەكەھەر لەرۇژانى راپەرىندا
خەرىكى بەدۋادا چوون و لىكۈلىنەۋەم سەبارەت بە ئەدەبىياتى
شۇرش بەگشتى و شۇرشى نوئى گەلەكەمان^{*} بەتايىبەتى، ئەمەو
بىجگە لەنەبوونى پسپۇرو بۇ شايىيەكى گەۋرە لەم بۋارەدا ئەمانەو
بوونى ئارەزوۋى شەخسىش وايان لىكردەم كە سى مانگ خۇم بەم
باسە خەرىك بىكەم و تا ئەو لىكۈلىنەۋەيەي لىكەۋتەۋە.

لىكۈلىنەۋەكە بۇ مېتۇدى نووسىن و پىداچوونەۋەدا
بەشىۋەيەكى پىراكتىكى لەروۋى دەردەۋەي گۇقارەكە دۋارەكە

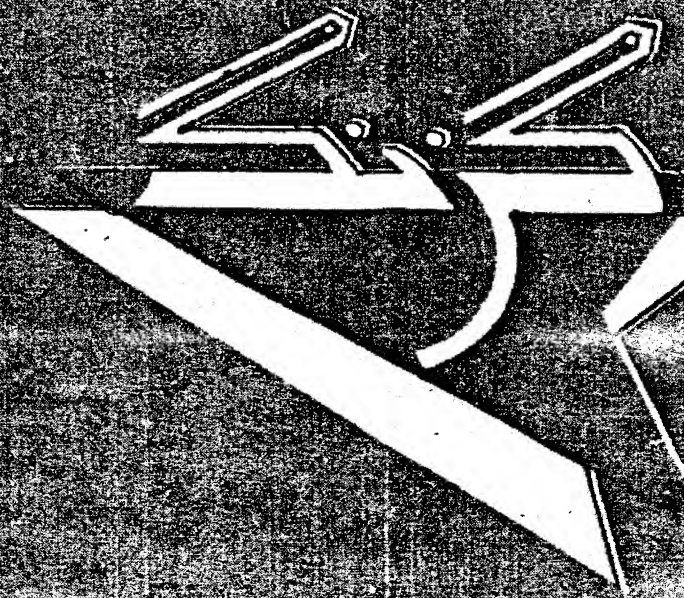
لەنووسیندا دەچیته خانەى فۆرمەو بەھیوام توانیبیتم کاریکم
بەئەنجام گەیاندى، كە بۆ گۆقارەكە بەگشتى و بۆ میژووی
ئەدەبیاتی كوردی خزمەتیکى بەرچاوی کردییت.

* لەي بولرەدا چەند كارم بەئەنجام گەیاندوو:

- ا- چاپکردنى كتيبي، بەرەوسەرتا، حەوت لىكۆلینەو یە سەبارەت بە بارى
رۆژنامەگەرى لەشاخدا، سلیمانى- ۱۹۹۸.
- ب- بيبليوگرافياى هەردوو گۆقارى نووسەرى كورد و نووسەرى كوردستان،
بەهاوکاری كاك ياسين قادىر بەرزنجى سلیمانى- ۱۹۹۸.
- ج- گۆشەى "ئەدەبیاتی شۆرشی نویمان" (۱۲۱) ئەلقەم لەكوردستانی
نویى بلۆکردۆتەو.

به نسی یه کم

و نه به راه میانی همه ده نگری نژاد برانی که کرد که

كهركوك

بارى مېژوویى - سیاسى،

رۆشنیاری،

رۆژنامه نووسی

۱-۱ بارى مېژوویى - سیاسى

یهکیك لهو پرسیارانهی كه دهمنكه فرچكى پیوه كراوه و له گهلیك بۆنهو كاتدا دووبارهی دهكهینهوه و دووباره دهكریتهوه، كهركوك و كیشهی كهركوكه، تا ئیستا بههوی ناوچهی ستراتیژیتهی كهركوكهوه، زۆرغهدر لهو شاره كراوه و جوگرافیاكهی شیویندراوه بهتایبهتی بۆ كوردینی ئهو شاره! بهلام هۆكاری ههرهسهركی بۆ ئهو شهپانهی لهسهری كراون بهرجهسته بوونیتهی بهسهرتاپای ستراتیژیتهی كوردستان چونكه (كوردستان كۆلهكهی پۆژههلاتی ناوهراستهو بیجگه لهگرنگیه ستراتیژیتهكهی، خاوهنی سامانیکی كانزایی و نهوتیکی زۆریشی تیايه)^(۱) ئهمه ئهو پرسیارهیه، كه ههردهم

^(۱) الطالباڤانی، جلال، كردستان والحركة القومية الكردية، منشورات النور،

الطبعة الاولى - بغداد، ۱۹۷۰ ص ۱۴.

له كۆلۈنيەتى كوردستان دەكرىت، بە تايىبەتى بوونى نەوتىكى زۆر
 لەناوچەكەدا، بۆۋەلامى پرسىياري كوردىنى كەركوك يەككە، لەو
 بۆچوونانە دەنوسمەو، كەلە قاموسى ئىعلامى عوسمانى دا ھاتوو
 و دەلىت: (سنورى سروشىتى دوو نەتەوئى جياواز لەيەك جيا
 دەكەنەو).^(۲) شاينى باسە ئەم قاموسە سالى (۱۸۹۰) لەئەستەنبول
 چاپكراو و قاموسىكە جىگاي بېروايە و وەكو سەرچاوەيەكى
 موعتەبەر حىسابى بۆدەكرىت.

بۆ مىژووى كەركوك، وەكو شارىكى مىژووى، زۆرىيە
 سەرچاوەكان ئاوە دانكردنەوئى شارەكە بۆ مىژوويەكى دوورى پىش
 زايىن دەگەرىننەو و لە ھەندىك سەرچاوەدا ھاتوو كە لەشارى
 ھەوليريش كۆترە^(۳)، بەلام ئەوئى لە پىش ھەموو شتەكان كەركوك بە
 قەلاو نەوتەكەى ناسراو، ديارە لەبەرئەوئى وەك مەسەلەيەكى سىياسى
 سەيرى نەوتەكە كراو كىشەى نيوان كورد و دەسەلاتدارىتى ناوئەندى
 گەورەكردو و پىش ئەوئى باس لەو مەملانىيە بگەين پىنويستە بزائىن،
 كە (سالى ۵۷۰ پ.ز نەوت لەكەركوك دۆزراوئەو و لەشىوئى ئەفسانە
 باسى لىوئەكراو و، پاش ماوئەيەكى دوورو درىژ ئىنجا شارەزايانى

(۲) ستران عبدالله، رازەكانى تەغريب و راگواستن، سلیماني ۱۹۹۹، ل ۱۴۷.

(۳) بۆ زانبارى زياتر سەيرى ئەم دوو سەرچاوە بەكە:

ا- زەكى، محمد امين، كوردو كوردستان، چاپخانهى دار السلام بەغدا، ۱۹۳۱.

ب- الجاف، وريا، كركوك، دراسة سياسية واجتماعية، اربيل، ۱۹۹۸.

ج- ئەمنى ستراتيگى عىراق و سىكوچكەى بەعسيان (تەرحيل، تەغريب،
 تەبعيس) ئەمىن قادر مینە، چاپى دووهم، سلیماني ۱۹۹۹.

نەوت لە گەل دەولەتی عوسمانیی پەیمانیکیان مۆرکردووە، ئەم پەیمانەش بۆ حکومەتی عێراق گەراوەتەو^(٤) پرسیاریکی تر، کە بۆتەگریی نیوان دەسلەلات و کورد بەتایبەتی لەکاتی گفتوگۆدا ئەویش وەکو وتمان کوردینی کەرکوک، بۆئەم مەسەلەیە جاریکی تر دەگەڕێنەو سەر سەرچاوەیەک کەئەویش قاموسی ئیعلامە ئەو سەرچاوەیە دەنووسیت (شەمسەدین سامی زانای بە ناویانگ و میژوونوسی تورکیش لە کتییی "قاموس ئەعلام" کە لە ساڵی ۱۸۹۰- لە ئەستەمبول چاپکراوە، لەبارەی کەرکوک دەلیت (شاری کەرکوک مەرکەزی ئەو لیوایە کەپیی ئەلین شارەزوور و ئەکەوێتە ویلایەتی موسل لە کوردستان دا سی چارەکی دانیشتوانی کوردن و چارەکەکی تریان تورک و عەرەب و شتی ترن)^(٥) وەکو لەپێشەو ئیشارەتی پێدرا کەبونی نەوت، پلەی یەکەم و شوینی ستراتیژی کەرکوک بەپلەی دووهم گریی گفتوگۆی میزەکانی مناقەشە گەرمکردووە و ئەمەو لە خەباتی چەکدارانە گەلەکەمان دا، کەسالانی کە کورد لە پیناوی پزگاری نیشتمانیدا دەستی داوەتی، لە پیش هەموو دۆزەکان کەرکوک دیت، بۆیە زۆر ئاساییە نووسەریکی عەرەبی وەکو هلال ناجی بلیت (نەوتی کەرکوک لە کوردستان دا بوو بەهۆی ئەوەی کە هەندی لە قەومی یە عەرەبەکان دان بە مافی نەتەوایەتی کورددا نەنن، بەلام پێویستە ئەم جۆرە بۆ چوونە تەرە بکریت. چونکە گەلی عەرەب خاوەنی

(٤) هاواری کەرکوک (گۆڤار)، ژمارە (٢)، کانوونی یەکەم ۱۹۹۸ ل ۳۷.

(٥) کەرکوک و سیاسەتی تەغریب، لەبلاو کراوەکانی دەزگای راگەیانندن،

یەکییتی نیشتمانی کوردستان، نازاری ۱۹۸۵ ل ۱۵.

سامانیکی زۆری نهوته^(١) ئەمەو میژووی کەرکوک بۆ کورد برینتی یە لە پۆژگارە سەختەکان و ھەموو حکومەتە یەک لە دوا یە کەکان حیسابیکی تریان بۆ کەرکوک کردوو، کە لەپیش ھەموو حیساباتەکان چۆلکردنی ئەوشارە یە لەکورد، بەتایبەتی پژیمی ئیستا، کە ھەر لەسەرەتای دامەزراندنی ھەو بەبەرنامە یەکی پەرگەزپەرستانە کەوتە مامەلەکردن لەگەڵ بوونی نەتەوە ی کورد لەم شارەدا، بۆیە بۆئەم تیزە باشترە جاریکی تر نامیلکە ی (اھداف و غایات) بخویندریتەو کە بەعسیەکان لەسالی ١٩٤٥ دا نوسیویانەو بریتییە لە پاسپاردەو بەرنامەکانیانە کە ھەڵبژاوی کۆنگرە ی یە کە مینیان سەبارەت بە کەمینەکان و کیشەکانیان کەتیا یە بە بەرنامە یەکی ترسناک سەرەتایان گرتوو و جانیگەر لەم پوانگە ی ھەو سەیری میژووی حزبی بەعس لە عێراقدا بکەین کەچی بەرامبەر بەو شارە کردوو؟ ئەو ھەمووی بریتییە لە پیلان و لەناوبردن و ئەنفال و چۆلکردنی ئەو شارە لەکورد بۆنموونە لەسالی ١٩٦٣ کە تەنیا بۆ ماوێ شەش مانگ لە عێراق دەسەلاتی وەرگرت (بەبیانوی پاراستنی ئەمنی شاری کەرکوک و ناوچە نەوتاو ییەکان، کەوتنە پوختاندنی ھەاران خانووی کوردی گەرکەکانی شۆڕیجە و ئازادی لە کەرکوک دا، ھەروەھا (٢١ گوندیان لەنیوان ناوچە ی دبس و کەرکوک راگواست و زیاتر لە (١٥٠٠ خێزانی جوتیاری گوندەکانی مامەو، عەلی غیر، شیرناو، قەرەدەرە، عەمشە، قوتان، قەرەھەیبەت، جوان، قوشقایە و کتکە و شانەشین و مەلای عەبدوللّاو چەندین دیھاتی تریان دەر بەدەر کرد و عەشایەری عەرەبیان لەشوین دا

^(١) ھەمان سەرچاوە ی پیشوو، ل ١٦.

نیشته جی کردن^(۷) ئەم سیاسەتە دوای هاتنەوهی جاریکی تری به عسیه کان و چوونه سهر ته ختی ده سه لاتداریتی له سالی ۱۹۶۸ پره گهن په رستانه ترو شو فینیا نه تر که وتنه به عهره بکردنی که رکوک چونکه ده یانزانی خالی حه سمی نیوان خویان و بزوتنه وهی پزگار یخوازانه ی گه لی کورده، بۆ نمونه له هه موو گفتوگوکانی نیوان کورد و ده سه لاتی مه رکزهیدا له (۱۹۶۲، ۱۹۶۳، ۱۹۶۴، ۱۹۶۶، ۱۹۷۰، ۱۹۷۹، ۱۹۸۴، ۱۹۹۱)^(۸) خالی چه قینی گفتوگوکان شاری که رکوک بووه، بۆ نمونه به عسیه کان ئەوه نده له که رکوک ترساون له گفتوگوئی (۱۹۷۰-۱۹۷۴) یشدا هه رخه ریکی ته عریبکردنی که رکوک بوونه، بۆ نمونه له دوای به یاننامه ی ۱۱ ی ئازاری سالی ۱۹۷۰ شدا، له بری ئەوهی به ندی ۱۴ ی به یاننامه که له سه ر سه رزمیری گشتی جی به جی بکه ن که وتنه نه قل کردنی هه موو فه رمانبه ره کوردو تورکهکانی دائیره ی سجلی مه دهنی که رکوک و فه رمانبه ری به عسی عهره بیان هی نایه شوینیان^(۹) هه ر ئەو چه وسانه وهیه بوو، که له پاپه رینهکانی به هاری ۱۹۹۱ دا کورد و بزوتنه وه سیاسیه چه کداره که ی هه ولیداو به رنامه ی داپشت که هه رچۆنیک بیت پیویسته که رکوکیش بجیته سه ر ناوچه ئازاد کراوهکانی کوردستان ئیتر ئەوه بوو له بیست و یه کی ئازادا که رکوکیش ئازاد کراو هاته وه باوه شی کوردستان و کوردینی خوی سه لمانده وه...

(۷) هه مان سه رچاوه، ل ۱/۸.

(۸) باسکار (گوڤار)، ژماره (۱) له ندهن، هاوینی ۱۹۹۸، ل ۱۳.

(۹) هه مان سه رچاوه ی پیشوو، ل ۱۹.

ئەم چەند دېرەي پېشەۋە كورئەيەكى زۆر چىر بوو سەبارەت بە
كەركوك و مېژوۋەكەي و خالە ستراتېژىيەكانى و ئەو ئاكوئىيانەي
تائىستا لەسەرى گەرمە.

۲-۱ بارى رۇشنىبىرى

سەرەراي ئەم سىياسەتە ئادىرست و توندانەي دەرەق بەو شارە
كراۋە و دەرگىت، بەلام ھەر ھەولە رۇشنىبىرى و كىلتورىيەكان ھەوليان
داۋە كىپ نەبىن و بە ھەر شىۋەيەك يىت سەرۋەرى بۇ شارەكەو كورد
تۆمار بىكەن، ئەم شارەش ەكو ھەموو شارەكانى تىرى كوردستان،
سەرەتاي خويندەن و رۇشنىبىرى و نووسىن و نووسىن كارى لە ارگەوت
و حوجرە سەرى ھەلداۋ پانتاييەكى تىرى بەخشىيە شارەكە، ئەو
سەرەتايە بەگشتى لەھەموو شويئەكاندا، باش بۇ ئەدەبىيات و كىلتورى
كوردى كەوتەۋە بۇ كەركوك بەھەمان جۆر دەرۋازەيەكە زۆر لە نووسەر
و شاعىرى پىنگەياندەن، كە لەھەموويان ديار تر شىخ پەزاي تالەبانىيە،
ئەھەو بىجگە لە تەكىيەو خانەقاكانى كەركوك كە زۆر بەناۋبەنگەن لە
كوردستان ەك تەكىيەكانى، تالەبانى، حاجى ەيدەر، شىخ ەبدوللە
شۆرجەو ئەھەو بىجگە لە خانەقاكانى، شىخ ئەھمەدى خانەقاۋ خادەم
سوجادە، ھەرۋەھا بوونى چەندەن خويندەنگەي ئاينىش لەو شارەدا
پروويەكى تىرى دابوۋە بارى رۇشنىبىرى، كەئەۋىش ەكو شارەكانى تىرى
كوردستان بە مەركەزىكى ديار حىسابى بۇ كراۋە، بۇ خويندەن و
خويندەۋارىۋ پلەي فەقىيەتى و مەلایەتى خەلك پرووى تىكردوۋە ،
ھەرۋەھا ھەر لە كۆنەۋە لەم شارەدا گرنگى بەچاپ و چاپخانەو

چاپگەرى دراوه ھەندىك لەم چاپخانانە تائىستا شتىكىيان لە دوا بەجىماوه ياخود شوئىنەوارەكەيان كۆيىر نەبۆتەو، ياخود تائىستا كاردەكەن و بەرھەم دەدەن و چالاكى دەنوئىن، بەلام ديارە لە بەرنامەى عوسمانىيەكاندا ئەم ويلايەتەش بىيەش نەبوو لەكارو چالاكىيە پۆشنبىرىو پەرودەيەكاندا، كە راستە بۆ بەرپۆتەچوونى سىياسەتى خۆيان ئەم كارانەيان كردوو، بەلام لەئەنجامدا نەتەو ژيىر دەستەكانىش توانيويانە سوود لەم كارانە وەرگرن، بۆ نموونە (عوسمانىيەكان ھەرزوو چاپخانەپەكەيان لە شارى كەركوك بەناوى ((صنائع مەكتەبى مطبعە سى)) دامەزراندبوو. ^(۱۰)

يەكێك لەم خاسىيەتانە كە چاپخانە ھەيەتى بەرجەستەبووى چالاكى خويئەندەوارى و پۆشنبىرىيە، جا بۆبوونەوھى چاپخانەش زياتر ئەم رەوتە بەرەو پيشەو دەبات، كەركوكيش لەم بوارەدا پرويەكسى ديارى بۆ خۆى تۆمار كردوو ئەم چاپخانەو كە لەكەركوك دا دامەزراون برىتين لە: ^(۱۱)

۱- چاپخانەى الولاية: سالى ۱۲۹۶ پۆمى لەسەردەمى فەيزى پاشادا دامەزراو.

^(۱۰) جاف، وريا، كاروانى رۆژنامەگەرى كوردى، ھەولير، ۱۹۹۹ ل ۷.

^(۱۱) بۆ ئەم زانيارانە زياتر سوود لەم سەرچاوانە بىنراو

ا- الجاف، وريا، كەركوك ل ۴۱.

ب- الجبارى، جبار محمد، تاريخ الصحافة الكردية فى العراق ص ۹۰.

ج- ھاوارى كەركوك (گۆڤار) ژمارە (۲) ل ۴۲.

- ۲- چاپخانه‌ی الصنائع: له‌سهرده‌می سولتان عبدالحمید له‌ناو قوتابخانه‌ی (الصنائع السلطانیه) دامه‌زراوه.
- ۳- چاپخانه‌ی البلدية: چاپخانه‌یه‌کی کۆنه له‌سالی ۱۹۲۶ دامه‌زراوه دوا‌ی شو‌پشی چوارده‌ی ته‌موز نامی‌ری تری بۆ زیاد کراوه و یه‌کیک له‌ نامی‌ره‌کان پو‌ژنامه‌ی (که‌رکوک) ی پی‌ چاپکراوه.
- ۴- چاپخانه‌ی الحوادث: سالی ۱۹۱۱ دامه‌زراوه. پو‌ژنامه‌ی (النجمه) ی پی‌ چاپکراوه.
- ۵- چاپخانه‌ی نینوی: سالی ۱۹۵۲ دامه‌زراوه، چاپکراوی کلدانی چاپ کردووه.
- ۶- چاپخانه‌ی التشویج: ئەم چاپخانه‌یه ۱۹۵۲ دامه‌زراوه و دوا‌ی شو‌پشی چوارده‌ی ته‌موزی ۱۹۵۸ ناوه‌که‌ی کراوه به‌ که‌رکوک.
- ۷- چاپخانه‌ی الترقی: سالی ۱۹۵۳ دامه‌زراوه، دوا‌یی ناوه‌که‌ی کراوه به‌ (بشیر) کۆمه‌لی کتیب و حیکایه‌تی کوردی پی‌ چاپکراوه، ئەمه‌و بی‌جگه له‌ چاپکردنی پو‌ژنامه‌و گو‌فاری.
- ۸- چاپخانه‌ی هیلال سالی ۱۹۵۵ دامه‌زراوه، چه‌ندان چاپکراوی به‌ کوردی و عه‌ره‌بی و تورکمانی و ئینگلیزی چاپکردووه.
- ۹- چاپخانه‌ی الشمال: به‌گو‌ی‌ره‌ی ئەوسا، چاپخانه‌یه‌کی نو‌ی بۆ سالی ۱۹۵۶ دامه‌زراوه و چه‌ندان چاپکراوی به‌ کوردی و عه‌ره‌بی و تورکمانی و ئینگلیزی چاپکردووه.
- ۱۰- چاپخانه‌ی الجمهوریة: سالی ۱۹۶۸ دامه‌زراوه و چه‌ندان کتیب و گو‌فاری چاپ کردووه، که‌ مه‌ندیکیان به‌ زمانی کوردی بو‌ن.
- ۱۱- چاپخانه‌ی الحکمة: له‌بهر ئەوه‌ی نامی‌ره‌کان زۆر کۆن بو‌ن، ته‌نیا ئیعلانات و چه‌ند کاریکی ساده‌و بچووکی پیکراوه.

۱۲- چاپخانه‌ی التجارة: سالی ۱۹۷۱ دامه‌زراوه و نامیره‌کانی نه‌لمانین، چهندان کتیب و بلاوکراوه‌ی به کوردی پی چاپکراوه.

به‌لام سهرده‌می هه‌ره زی‌پین و دیاری پۆشنیری کوردی له که‌رکودا دوا‌ی به‌یانی یانزه‌ی ئازاری ۱۹۷۰ ده‌ست پیده‌کات که جولانه‌وه‌یه‌کی دیاری به‌خۆوه بینی، له سه‌رووی هه‌موویانه‌وه به‌چاو قایمی نه‌دی‌بان لقی که‌رکوک‌ی یه‌کی‌تی نووسه‌رانی کورد له‌و شاره‌دا کرایه‌وه، نه‌مه‌و بی‌جگه له‌ کۆمه‌له‌ی پۆشنیری کوردی و کۆمه‌له‌ی هونه‌ر و وێژه‌ی کوردی و ریک‌خراوه جه‌ماوه‌ری یه‌ حزبیه‌کانیش رۆلی دیاریان بینی له‌ ره‌گ دا‌کوتانی رۆشنیری له‌و شاره‌دا، هه‌روه‌ها چهندان تیپی هونه‌ری مۆسیقا و شانۆگه‌ریشی تیا‌یه دامه‌زا، یه‌کی‌ک له‌و چالاکیه‌ دیارانه‌ی که له‌ که‌رکوک ده‌کران و تانیستاش وه‌کو سه‌روه‌ری یه‌ک با‌سی ده‌کریت ئه‌ویش می‌هه‌ره‌جانی یه‌که‌می شی‌عری کوردی یه‌ له‌ژێر دروشمی ((سیره‌و نه‌ورۆزو ئازان) که‌له (۱۹۷۲/۳/۲۲) چالاکیه‌کانی به‌رپۆه چوو.

هه‌ر له‌م ماوه‌یه‌دا ده‌یان کۆپی نه‌ده‌بی و هونه‌ری پیشکه‌شکران و چهند ته‌مسیلی و شانۆگه‌رییه‌کی‌ش پیشکه‌شکران، که تانیستاکه با‌س ده‌کرین وه‌ک ته‌مسیلیه‌کانی ((به‌هاری دزراو، مه‌ره‌زه)) نه‌مه‌و بی‌جگه له‌ کردنه‌وه‌ی چهندان پیشانگای شی‌وه‌کاری

ئەو خال و خاسىيەت و خالبەندىيانەى پيشەو، دەبنە ئۆمەلى
 ۋەلام بۇ پرسىيارەكانى دوايى، كە لەمەر بارى پۇژنامەنووسى كوردى
 لە كەركوك دىنە كردن، ياخود دەستە واژەى ئاسايىن بۇ پركرانەو،
 ئەو واتايەن، كە ئايا كەركوك لەو فەزاى رۇشنىرىدا چى كەردوۋە و
 كامە گۆشەى گرتوۋە.

۱-۲ بارى پۇژنامە نووسىيى

لە خالەكەى پيشەو، لەبوونى چاپخانە لە شارى كەركوك، دواين
 ۋە لە ھەندىك حالەتيش دواين. كە ئەو چاپخانانە ماۋە ماۋە پۇژنامە
 گۇقار و بلاوكرائەيان پى چاپ كراۋە، بەلى بۇ ئەو سەردەتايەكى
 باشتر بۇ بابەتەكەمان داپىژىن. پىويستە لە پەوتى پۇژنامەگەرى
 كوردى لەو شارەدا بدويىن، كە ئەو گۇقارو رۇژنامە مېژوۋى
 سەرۋەريەكن بۇ شارەكە:

۱- پۇژنامەى كەركوك: پۇژنامەيەكى ھەوال بوۋە، ھەفتانە
 دەرچوۋە، شارەوانى كەركوك لە ۱۵ تشرىنى دوۋە مى ۱۹۲۶ بەسى
 زمان؛ ەرمەى، كوردى، توركى دەرېكردوۋە، لەسەرەتادا تەنيا بەزمانى
 توركى دەرچوۋە، لە سالى پىنچەمەۋە (۱۹۲۰) دا زمانى كوردىشى بۇ
 زياد كراۋە، بەلام لە سالى شەشەمدا بەبى ئەو ھۆيەكەى بزانرئ
 كوردىەكەى ئىلغا كراۋەتەۋە.^(۱۲)

^(۱۲) تاريخ الصحافة الكردية، ص ۳۷.

۲- گۆڧارى شەفەق: گۆڧارىكى ئەدەبىي، پۇشنىرى، كۆمەلەيتى،
 نىو مانگى بوو، بە زمانى كوردى و عەرەبى دەرچوو، يەكەم ژمارەى
 لە ۱۵ى كانونى دووهمى ۱۹۵۸ دەرچوو، خاوەنەكەى پلەدارىكى
 خانەنشەن بوو بە ناوى عەبدولقادر بەرزنجى و ژمىريارەكەى عەلى
 كەمال باپىر ئاغا بوو، دواى دەرچوونى ژمارە دووى سالى چوارەمى
 لە ۱۵ى ئابى ۱۹۶۱ دا گۆڧارەكە بۆ سلىمانى گواستراوەتەو
 ناوەكەشى بۆتە (بەيان) و ئۆرگانى ئاشتىخوازانى سلىمانى بوو^(۱۳) لە
 بوارى نووسىندا كۆمەلى ئەدىبى ديار نووسىنيان تىايە بۆلۆكرىدۆتەو
 وەك: حەمىد عوسمان، عوسمان مستەفا خوشناو، گۆران، ئىبراھىم ئەحمەد،
 مارف بەرزنجى، محەمەدى مەلا كىرىم و عەبدولسەمەد خانەقا، ئەمەو
 گۆڧارەكە ئەمەو مەوئەى لە سلىمانى بوو گۆرانى شاعىر سەرىپەرشتى
 كوردوو، شايانى باسە جارىكى تر گواسترايەو بۆ كەركوك و ناوەكەشى
 بۆو شەفەق، سەرەتاي سالى ۱۹۶۳ بەيەكجارى داخرا.^(۱۴)

۳- پۆژنامەى ئازادى: رۆژنامەيەكى پۆژانەى سياسى بوو، ئۆرگانى
 حزبى شىوعى عىراق لى كوردستان بوو، يەكەم ژمارەى لە يەكى مايسى
 ۱۹۵۹ دەرچوو، لە هەمان سالىدا و لە مانگى ئابدا بۆ بەغدا گوازراوەتەو،
 (۱۵۶) ژمارەى ئى دەرچوو لە ۱۹۶۱/۸/۶ دواى ئىلغا كوردنەو
 ئىمتىازەكەى وەستا.^(۱۵)

^(۱۳) هەمان سەرچاوەى پيشوو، ل ۴۷.

^(۱۴) ئەحمەد، كەمال مەزھەر (دكتور)، تىگەيشتنى راستى و شوئىنى

لەرۆژنامەنووسى كوردى دا، ل ۲۴۲.

^(۱۵) تاريخ الصحافة الكردية، ل ۵۶.

جەمال خەزەندەدار سەبارەت بەم پۇژنامەيە دەلیت: (ئەوێ ئیمە ئاگاداریمان ئی هەیه ئەوێە ئەحمەد غەفوور و محەمەد کەریم فەتحوڵلّو محەمەد مەلا کەریم و عەزیز محەمەدو حسین عارف و عیزەدین مستەفا پەسول بەشدارییان لە دەرکردنی کردوو).^(١٦)

٤- پۇژنامەى پای گەل: پۇژنامەيەکی پۇژانەى سیاسى بوو، بە هەردوو زمانى کوردی و عەرەبى دەرچوو و ئۆرگانى نیشتمانپەرورە دیموکراسیخوازە پیشکەوتنخوازەکان بوو، خواوەن ئیمتیازو سەرنووسەرەکی سدیق بلوکینى بوو، یەكەم ژمارەى لە ٦ی ئەیلوێ ١٩٥٩ دەرچوو، لەنیوان دوو سالد (٧٢) ژمارەى ئی دەرچوو، دوا ژمارەى لە ١٥ی ئەیلوێ ١٩٦١ بڵاوبۆتەو.^(١٧)

٥- گۆڤارى پێشرو: گۆڤارىکی خوێندکاران بوو، لەلایەن یەکییتی گشتی خوێندکارانى عێراق لقی کەرکوک دەرچوو، تەنیا سێ ژمارەى ئی بڵاوبۆتەو یەكەم ژمارەشی لە سالی ١٩٦٠ دەرچوو، بە کوردی و عەرەبى و تورکی دەرچوو.^(١٨)

٦- گۆڤارى باباگۆرگۆر: لەلایەن یەکییتی قوتابیانی کوردستان لقی کەرکوک لە سالی ١٩٧٢ دەرچوو.^(١٩)

٧- گۆڤارى باو و گۆرگۆر: یەکییتی خوێندکارانى کوردستان لقی کەرکوک لە سالی ١٩٨٢ دەرکردوو و زیاتر گرنگى داو بە خەباتی

^(١٦) خەزەندەدار، جەمال، رابەری رۇژنامەگەری کوردی، ل ٦٨.

^(١٧) تاریخ الصحافة الكردية، ل ٥٨.

^(١٨) هەمان سەرچاوەى پیشوو، ل ٦١.

^(١٩) تیگەیشتنی راستی، ل ٢٥٩.

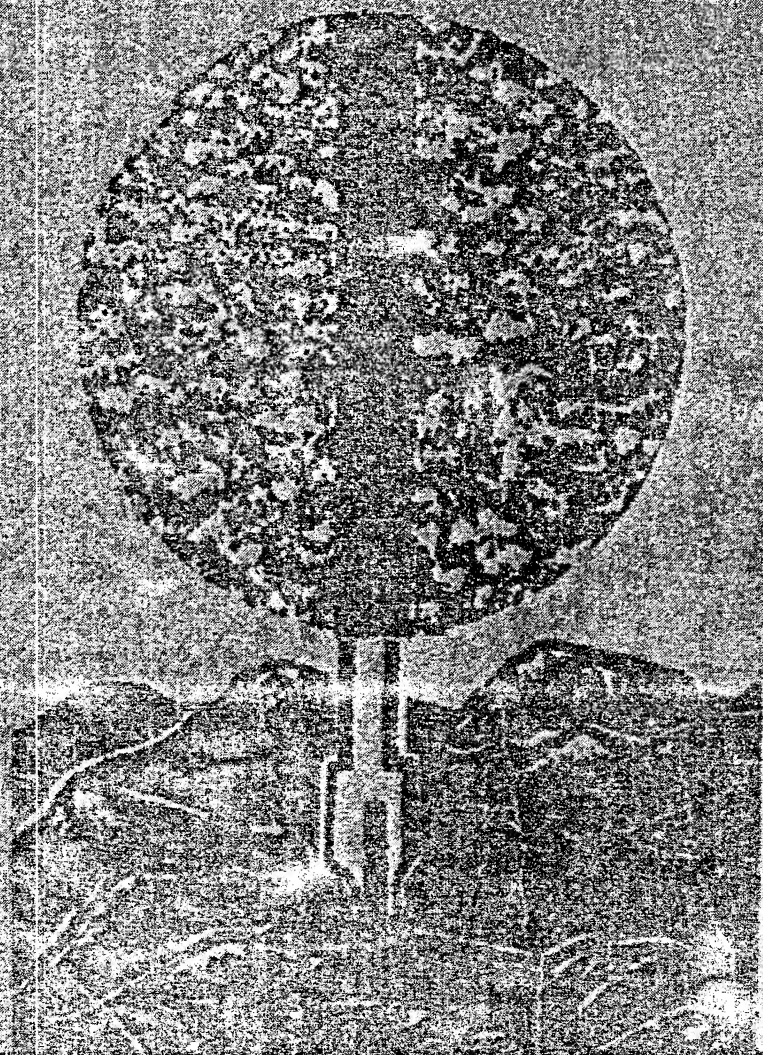
خویندکاران و به نهینى چاپکراوه و بلاوبۆتهوه. ئهوهى من تهنىا (سى) ژمارهه بينيوه^(۲۰).

۸- گوڤارى گزنگ: برىتىيه له كۆمهلى بابتهى ههههجوړ، لهلايهه دهستهيهك له ئهديبانى كهركوك و لهژىر چاودىرى رهزاشوان چاپ و بلاوكراوتهوه، له شارددا تهنىا يهك ژمارهى ئى بلاو بۆتهوه، ئهوهى ئىمهش ئى دودىين ئهه گوڤارهيه...! شايانى باسه يهكهه ژمارهى له سالى ۱۹۷۲ له چاپخانهى(الشمال) چاپكراوه.

۹- گوڤارى نىرگز: دهستهيهك له قهلههه ديارهكانى ئهوساى كهركوك له كانونى يهكهه مى ۱۹۸۴ چهپكى يهكهه دههچوهه و نهويزاون به ئاشكرا ناوى بنىن گوڤار، دووژمارهيهى ئى دههچوهه بهكو ههردوو ژمارهى ناويلىنراوه چهپكى يهكهه و چهپكى دووهه، چهپكى دووهميش سالى ۱۹۸۵ دههچوهه.

^(۲۰) ئهرشىفى تاييههتى خووم.

به‌شی دوووم

لانی ی زوینه رانی کوردستان - لانی که دیکو

گۆڧارى گزنگ له نيوان سى قۇناغدا

وهكو له بهشى يهكه مى ئەم باسهدا ئاماژەم پىدا كه لهشارى
كهركوكدا گۆڧاريك ههبووه به ناوى (گزنك) ^(١) و له سالى (١٩٧٢) چاپ و
بلاوكراودتهوه لهو ماوهيهدا تهنيا توانرا ئەو ژمارهيه دهرچييت و له
كاركهوت، ئيتردواى (١٠) سال ئينجا دهست بهكارو چالاكى يهكانى
كرايهوه ئەويش لهنيو پهحمى شۆرشى نوئىگهلهكهماندا چاوى
ههلهينا، بۆيه واباشتره گۆڧارهكه بهسەر سى قۇناغى ميژوويدا دابهش
بكهين

^(١) بيجگه له "گزنك" ه، دوو گۆڧارى تريش ههنگرى ناوى "گزنك" ن.

١- گۆڧارى گزنك: لهلايهن ليژنهى قوتابيانى دواناوهندى ئىوارانى سليمانى
دەرچوو و گۆڧاريكى ويژهيى و خويندهوارى و كۆمهلايهتى قوتابيان بووه،
ژمارهى يهكه مى لهسالى ١٩٥٩ بلاوبۆتهوه.

ب- گۆڧارى گزنك: لهلايهن ليژنهيهكه له مامۇستايانى قوتابخانهى (مهناى)
كوپانهوه لهسليمانى دەرچوو، زياتر گرنگى بهكاروبارى خويندكاران و
ئەدەب داوه، بهزمانى كوردى و عەرەبى بابەتى بلاوكردۆتهوه، يهكه م ژمارهى
له ١٩٦٧/٥/٥ دا بلاوبۆتهوه.

ج- گزنك: گۆڧارى ئەدەبى و رۆشنيرى ئيسلامى بووه، يهكه م ژمارهى
لهكۇتاييهكانى سالى ١٩٧٢ دەرچوو، شويىنى دەرچوونى ديارنيه.

د- گزینگ: ئەم ناوهش نزیکه لهگزنك، گۆڧاريكه لهئەوروپا چاپ و
بلاودهكريتهوه ژماره (٢٠) ى سالى ١٩٩٧ ى بينراوه.

قۇناغى ئاشكراي گۇقارەكە

ئىمە بلىن و نەلىن دواى جاپى بەيانى (۱۱)ى ئازارى (۱۹۷۰) كورد بە گشتى كەوتە قۇناغىكى ترەوۋە لە چوار سالى گفگوگوكانى نيوان شۆرش و حكومەتى مەركەزىدا تۈانرا ئەو ماۋىيە چەندان كارو چالاكى ئەنجام بدرىت كە زۆربەيان لە ئەتجامدا بەباش بۇ مىژۋى كورد گەراۋنەتەۋە. لەو چوار سالەدا، كە كورد سوۋكە دەسەلاتىكى لە كوردستاندا ھەبوو، تۈانرا يەك ژمارە لەگۇقارى ((گزنك)) دەرىكىت، راستە لە وتەى ئەم ژمارەيەدا نووسەرانى كەركوك كۆمەلى پەيمانىان داۋە، كە ئومىدىيان وابوۋە ژمارەى تىرىشى لىدەرىكەن، بەلام بەداخەۋە، ديارە ئەم چالاكىەش وەكو چالاكىە كوردىيەكانى تر لەم شارەدا نە تۈانراۋە پەيامى خۇى بباتە سەر، ديارە ھۆيەكەشى چى بوۋە. لەو وتەيەدا ھاتوۋە و شەرخىكى ھالى ئەم گۇقارەمان بۇ دەكات ((ئەم كۆمەلە بەرھەمە كە لەباۋەشى گزنك دايە كۇكراۋەتەۋە خراۋەنە پىش چاۋى خويىنەرانى كورد لە ھەموو سوچىكى كوردستانا باكورەى كارى ويژەيى نووسەرانى كوردە لە كەركوك، بە زۆرىش بەشدارەكانى ئەندامن لە يەكىتى نووسەرانى كورد لەگەل ئەمەش ھەموو ئەم بىرو باۋەپوتى بىنيانەى كەلەنووسىن و ھۆنراۋە چىرۆكەكاندا دەرئەكەۋى

خواه نه كانيان ئىي بهرپرسيارن..^(۲) زۆربەى بابەتەكانى^(۳) ئەم ژمارەيە بریتین لە دەقى شیعری و چیرۆك لە زۆر سەرچاوەدا واهاتووە، كە ئەم گۆڤارە لەلایەن لقى كەركوكى يەكئىتى نووسەرانى كورد- هە چاپ و بلاو كراوەتەو، بەلام لە هیچ شوئینىكى ئەم ژمارەيەدا بە راشكاوانە ئەمە نه نووسراوە، راستە ئەم گۆڤارە لقى كەركوك دەریكردووە، بەلام بەگوێرەى زۆر پێشبینى سانسۆرى دەسەلاتى بەعس نه یهئىشتوو، ناوى لقى كەركوكى بەسەرەو، بیئت، هەریۆیە لەسەرى نووسراوە لە نامادەکردنى (رضاشوان).

چۆن باسى ئەم گۆڤارەكراوە

لەم دێرانەى دادى، چەند سەرچاوەیەك دینینەو، كە چۆن لەم گۆڤارە دواون، بە تايبەت لەو شیو، بیبلیۆگرافیاىانەى كە لەسەر پۆژنامەگەرى كوردی كراون.

۱- رابەرى پۆژنامەگەرى كوردی:^(۴)

گزنك: گۆڤارىكى ئەدەبىیە لەلایەن یەكئىتى نووسەرانى كوردلى كەركوك دەردەچى لە ژێر چاودێرى رەزاشوان: ژمارە یەكی لەمانگى نیسانی ۱۹۷۲ دەرچوو.

۲- تاريخ الصحافة الكردية فى العراق:^(۵)

^(۲) گزنك (گۆڤار) ژمارە (۱)، كۆمەلە بەرھەمىكى هەمە رەنگەى نووسەرانى كەركوك، كەركوك، ۱۹۷۲، ل ۳.

^(۳) لەبەشكى سەرەخۆى ئەم لىكۆلینەو، ناوى بابەتەكان بەشیو، بیبلیۆگرافیا دەنووسینەو.

^(۴) خەزەندەر، جەمال، رابەرى پۆژنامەگەرى كوردی، ۱۹۷۳، ل ۱۲۵.

مجله گزنگ (البزوغ) مجموعة انتاج منوعة اصدرها اتحاد ادباء
الاکراد - فرع کرکوک باللغة الكردية بشكل المجلة، حيث صدر العدد
الاول منها في ٥-٣-١٩٧٢ وساهم في تحريرها ادباء وكتاب مدينه
الذهب الاسود وطبعت في مطبعة (الشمال)

٣- ((تيگه يشتني راستي))^(٦)

((گزنگ)) کەرکوک، ژماره يهکی نيسانی ١٩٧٢، يهکيه تي
نووسه رانی کورد لقی کەرکوک دهري دهکرد.
٤- کاروانی رۆژنامه گهري کوردی:^(٧)

گوڤاری گزنگ: گوڤاریکی ئه دهبی یه، يهکيتی نووسه رانی کورد -
لقی کەرکوک بلاوی دهکرده وه. ته نیا يهک ژماره ی لی دهرچوه ئه ویش له
مانگی نيسانی سالی ١٩٧٢ ئيتير راوه ستا به هوی ئه و باره نالاباره ی
به سهر شاری کەرکوکدا تی پهری به تایبه تی به ربهره کانی کوردی ناو
کەرکوک له لایه ن کار به ده ستانی حکومه ته وه.

٥- هاواری کەرکوک - ژماره (٣)^(٨)

گوڤاری گزنگ: له لایه ن کۆمه لێک له ئه دیب و نووسه رانی شاری
کەرکوک دهرده چوو، يه که مین ژماره ی له ١٥/٢/١٩٧٢ بلاوکرایه وه.

^(٥) الجباري، جبار محمود، تاريخ الصحافة الكردية في العراق، بغداد،
١٩٧٥، ص ٧٧.

^(٦) ئه حممه، که مال مه زهر (دکتور) تيگه يشتني راستي و شوینی له رۆژنامه
نووسی کوردی دا، به غدا، ١٩٧٨، ل ٢٥٦.

^(٧) جاف، وریا، کاروانی رۆژنامه گهري کوردی، ههولیر، ١٩٩٨، ل ٨٦.

^(٨) هاواری کەرکوک (گوڤار) ژماره (٢) ههولیر کانونی يه که می ١٩٩٨، ل ٤٤.

وهكو له پيشهوه و تم سهراچاوهی تریش هه ن كه له سه ر ئه م ژماره یه ی گزنگ _ یان نووسیوه . ئیمه ته نیا وهكو نمونه ته نیا له بهر ئه م چهن د سهراچاوه یه دا هه لوه سته مان كرد ، ئه وه ی كه پیویسته له م پینچ سهراچاوه یه دا پرسیار بكریت ، پوژی دهرچوونی گوڤاره كه یه ، كه له ه یچ شوینیکه نه هاتوه ، كه له فلان پوژدا دهرچووه و بلاو كراوه ته وه ، له چ شوینیکیشی نه نووسراوه ، كه لقی كهركوكی یه كیتی نووسه رانی كورد دهریكرد بیت

6- بیلوگرافیای پوژنامه گه ری كوردی^(۱)

گزنگ: گوڤاری یه كیتی نووسه رانی كورد لقی كهركوك بوو ، یه كه م ژماره ی له نیسانی ۱۹۷۲ دهرچووه ، پاش ده سال و هستان ، ژماره (۲) ی له شاخ و سالی ۱۹۸۲ دهرچووه ، ژمار (۱۷) ی له كانونی یه كه می ۱۹۹۱ به (۱۲۰) لا په ره دهرچووه .

2- قو ناغی دووم

قو ناغی نهینی گوڤارمكه

كاروانی گوڤاری گزنگ دوا ی ده سال و هستان یه كه م دهستی به دهر كردن كرده وه ، به لام ئه مجاره چووه قو ناغی نهینی یه وه و له نیو

^(۱) ته نیا ، ئیسماعیل ، بیلوگرافیای رۆژنامه گه ریی كوردی (۱۹۷۵ - ۱۹۹۳)

هه ولیر ، ۱۹۹۸ ، ل ۲۲ .

سەنگەرى پېشمەرگەى شوپشى نوێ گەلهکه ماندا چاوی هەلپێناوه،
 زۆر جار ئەویش وەك پېشمەرگە چۆتە جەولەو کهوتۆتە کەمینی
 دوژمنانەوه و گەلیك جاریش پزیم قەسفی کردوو، بەلام ئەمجارە
 هەلگری پەيامی یەکیتی نووسەرانی کوردستان - لقی کەرکوک بوو،
 واتە بە ئاشکرا نووسراوه گوڤاری ئەو یەکیتی یە. نەك وەك ژمارەى
 یەکهەمی تەنیا نووسرايێت. کۆمەڵی نووسەری کورد لە کەرکوک
 دەریدەکن.

پېشمەکی پێویستە بپرسین بۆ یەکیتی نووسەرانی کوردستان نەك
 یەکیتی نووسەرانی کورد؟ بەپێی بڕیاری ٤٨٤ ی پۆژی ٩/١٠/١٩٦٩
 وەك بڕیاری مافی پۆشنیری بۆ گەلی کورد، پێگادرا یەکیتی
 نووسەرانی کورد پێك بیئت، کە دەقی بڕیارەكە دەلیت (نووسەرانی کورد
 مافی ره‌وای خوێانه کە یەکیتیەك بۆ خوێان پێك بخەن) نیتر بۆ ئەم
 مەبەستە چەند نووسەریکی کورد داوايەکیان پێشکەش کردو وەزارەتی
 ناوخۆش بە گۆیرەى نووسراوی ژمارە ٤٠٥ ی پۆژی ٩/٢/١٩٧٠
 رەزامەندی لەسەر داوه که دەریبری بەمجۆرە یەکیتی نووسەرانی کورد
 دامەزرا. ئەو یەکیتی یە بەهەر شێوەیەك بیئت توانی مقاوەمەتی
 دەسەلاتی بەعس بکات و پەيامی خۆی بگەیهنێت تا پۆژی ٩/٨/١٩٨٣
 بە گۆیرەى نووسراوی ژمارە ١٧٩٨ بەعس داواى دەکات کە (نقل کافە
 موجوداتکم والتزاماتکم الى الاتحاد المذکور) ئەو هەلۆشانە وهیەى
 یەکیتی نووسەرانی کورد چەند سائیک بوو گیرۆدەى ببوو، بەلام
 مقاوەتی نووسەرانی کورد هەر بەردەوام بوو تالەزێر فشاردا
 بارەگاکیان پێ داخستن تابەنە بەشیک لە

يەككىتى ئەدىبان و نووسەرانى غىراق، لەسەر ئەم ئەساسە لەنىو سەنگەرى
 پتەوى شۆرش نووى گەلەكەماندا نووسەرانى پىشەمەرگە
 لە ۱۹۸۰/۱۲/۵ لىژنەيەكى نامادەکردن يان پىك هېناو جاپى يەككىتى
 نووسەرانى كوردستان^(۱۰) يان دا. ئەو بوو بۇ زياتر گەياندى دەنگيان
 بە پىشەمەرگەو شارەكان بېريارىيان دا، گوڤارىكى مەركەزى دەربەكەن
 بەناوى (نووسەرى كوردستان) لەكانىش گوڤار بۇ خويان دەربەكەن.
 ئەو بوو لى كەركوك - گوڤارى (گزنك)^(۱۱) يان دەركرد لەم كاروانەدا،
 گوڤارەكە چۆتە قۇناغىكى ترەو ئەويش قۇناغى نەينىيە. كەتيايە (۱۴)
 ژمارەى لى چاپ و بىلاوبۆتەو. ئەمەو بىجگە لە سى پاشكو،
 بەناوى (گزنكى بچوكان) و پاشكو يەكيش بەناوى (شانو)، دەستەى
 نووسەرانى گوڤارەكە وەكو وەفايەك بۇ ژمارەكەى سالى (۱۹۷۲) لە شاخ
 لە ژمارە (دوو) وە دەستيان پىكردۆتەو و خويان بەدرىژە پىدەرى ئەو
 گوڤارە زانىو و ئەوتاقە ژمارەيەيان لەير نەكردو و، يەكەم ژمارەى ئەم
 قۇناغەى گزنك كەدەكاتە دووم ژمارە لە سالى ۱۹۸۳ چاپ
 و بىلاو كراو و تەو و تا سالى ۱۹۸۹ بەردەوام بوو و ژمارەكانى بەگشتى
 گەيشتۆتە ژمارە (۱۵).

^(۱۰) بۇ زياتر شارەزابوون لەسەر ئەم بابەتە بنۆرە ئەم كىتەبە

- ئەحمەد، نەزاد عەلى، يەككىتى نووسەرانى كورد يان يەككىتى نووسەرانى
 كوردستان، شەقلاو، ۱۹۹۱ (كاتى خوى بەناوى - گردوان - بىلاوم كردۆتەو).

^(۱۱) لى هەوليريش گوڤارى "نووسەرى نوئ" يان دەردەكرد بەداخەو

تەنبايەك ژمارەى لى چاپ و بىلاو كرايەو.

گزنڭ-ى دواى راپەرېن

راپەرېنى گەلەكەمان لە بەھارى ١٩٩١ گەلێك گوتارى تازەى ھىنايە ئاراوە گەلێك كېشەو مەسەلەى خستە ديويكى ترو دەسەلاتى گواستەوہ بۆ كورد، ئيتەر لەسەر ئەم بنەمايە پانتاييەكى تر بۆ بارى پۆژنامەگەرى كوردى چى بوو، گۆڤارى "گزنڭ" يش چوو قوناغىكى ترەوہ و دووژمارەى ترى خستە سەر خەرمانەى ژمارەكانى ترى كەھەلگى ژمارە (١٦) و (١٧) بوون. لەپيشەكى ژمارە (١٦) دا بەناوى وتەى ژمارە لە پەرەگرافىكدا ھاتوہ: (رۆژگار تى پەرېن و گزنڭ ھات ژمارەيەك و دوو زياديان كرد و ژمارەيان بوو بە (١٥)) ھەر بەوھشەوہ نەوھستائى سى ژمارەى ((گزنڭى بچووكان)) و ژمارەيەكى تايبەت بە شانۆ ھەرچوون و ھەر ژمارەيەك لەم ژمارانە بۆ خۆى داستانى كاروانى خەباتى گزنڭى ھاوشانى خەباتى گەل دەگيرنەوہ... ل ٥) لەسەر رووبەرگى ژمارە (١٦) دا نووسراوہ (گزنڭ: گۆڤارى يەكيتى نووسەرانى كوردستان لقى كەركوك و لە ئەيلولى ١٩٩١ چاپ و بڵاو بۆتەوہ). بەلام لەسەر رووبەرگى ژمارە (١٧) دا نووسراوہ (گزنڭ گۆڤارى يەكيتى نووسەرانى كورد- لقى كەركوك- ٥) كە ئەم ژمارەيە لە كانونى يەكەمى ١٩٩١ چاپ و بڵاو بۆتەوہ، راستە دواى راپەرېن نووسەرانى كورد ھەمويان لە ژيەر ئالاي يەكيتى نووسەرانى كوردستان كاربان دەكردو ھەر پۆژانى راپەرېندا، لەژيەر چاودىرى دەستەى بەرپۆوہ بەرى ئەو يەكيتيەدا، ھەرشارەو كۆيوونەوہى خۆى كرد و دەستەيەكى بەرپۆوہبەرى كاتى بۆلقەكانيان ھەلبژارد، ياخود دەست نیشان كرد تاخويان بۆكۆنگرەى گشتى ئامادەبەكەن، ئيتەر بۆژمارە (١٦) لەسەرى نووسراوہ يەكيتى نووسەرانى كوردستان؟ ژمارە (١٧) يش لەسەرى نووسراوہ يەكيتى نووسەرانى كورد؟ كەنە نيوان ئەو دوو ژمارەيەدا كۆنگرەى نووسەران بەناوى كۆنگرەى راپەرېن لەمانگى ئىشرىنى

یه که می ۱۹۹۱ له شارۆچکە ی شه قلاوه به ستر او ناوی یه کیتی نووسهران
کراوه به یه کیتی نووسهرانی کورد.

له کۆتاییدا پێویسته ئه وه بڵیین که "گزنه" له (۱۹۷۲) تا
۱۹۹۱ (۱۷) ژماره ی ئی بۆ بوته وه له دوا ی ژماره (۱۷) هه ش هه یه ده نه گ و
سه دایه که نه که به رده وام بوونی به سه لمینی

بہنشی نسی ایہ م

بېبليۇگرافىيە گۇقارەكە

چەند زانىيارىيەكى تىر

بېجگە لەو زانىيارىيەكى لەمەر گۇقارى گزىگ خىستمانە روو، پېش چوونە نىو بېبليۇگرافىيە بابەتەكان و بېبليۇگرافىيە ناوەكان، چەند زانىيارىيەكى تىرىش دەخەينە روو، تابىنە پالېشتىكى تىرىش لىكۆلىنەوئەكەو باشتر گۇقارەكە روشتىر بېيت.

• ھىشتا كاتى ياساى و وەكو عادەتلىكلىش بە بەرى وەماوە ناوە نەينىيەكانى نووسەرانى دوو توئى گۇقارەكە ئاشكرا بىكەين، ئەگەر نا ئاشكرا كىردى ناوەكان ئاسانە.

• ئەو بەرىزانەكى زىاتر ئەو سەرەوەرپىيە مەزىنەيان بۇ گۇقارەكە تۆمار كىرد بەرىزان (ھەمەكەرىم عارف، محمد موكرى، ئەھمەد عارف) ن كەبى ئەندازە خەمخورى تەمەنى گۇقارەكەن، بەتايىبەتى لەزەمەنى شاخدا، واتە لە ژمارە (۲ تا ۱۵) ھەرۈەھا لە دووژمارەكەى دوای راپەرىنىشىدا رۆلىيان بەرچاۋە، بەلام ژمارە (يەك) لەژىر چاۋدىرى بەرىز رەزا شوان دابوۋە.

• تەنیا ژمارە يەك بەكاغەزى بۆرى رۇژنامە چاپكراوہ
بەلام ژمارەكانى تر ھەموويان كاغەزەكەيان سىپىيەو ئىنجا يان ۸۰
غم ياخود ۷۰ غم.

• وەكو چاپ و چاپخانەو يارمەتيدان، يەكيتى
نيشتەمانى كوردستان بى ئەندازە يارمەتى گوڤارەكەى داوہ،
بەلام نايىت رۆلى حزبى ديموكراتى كوردستانى ئيران و حزبى
سۆسياليسىتى كوردستان - يش لەير بكرى، كەلە رووى مەوادى
چاپەو بەگويرەى توانا دريڤيان نەكردووه.

• تەنیا بەرگى ژمارەيەك دوورەنگە، بەلام ژمارەكانى تر
تەنیا يەك رەنگ بەكارهاتووه.

• كارە ھونەريەكان زۆر بەيان ھونەرمەند رەمى
قوتبەدين كارى تيايا كردووه، بەتايبەتى ھىلكارى و مۆنتىڤەكانى
ناوہو، خەتەكانيش ھەندىك جار خوشنووسى جوانەمەرگ بەكر
حسین نووسیویەتى.

• بەرگ، زۆر بەيان ھونەرمەند رەمى قوتبەدين ياخود
ھونەرمەندشوان كيشاويەتى.

• لە تايپکردنى بابەتەكاندا زياتر تايپى ئاسايى و
تايپى بى ئيم و برازەر بەكارهاتووه.

• لەبەر مامەلەى ديكتاتورىيانەو ناديموكراسيانەى
دەسلەلاتى بەغدا، زۆر بەى بابەتەكان بەئىمزاى ناوى نەيتى
بلاوكراونەتەو بەتايبەتى ئەوانەى لەشارەكان بابەتيان بۆ دەنارد.

كۆرۈنەرلىك سەبارەت بە گۇۋاھچە

- ژمارە يەك، ۱۹۷۲، ۸۰ لاپەرە، ۲۱ x ۱۵ سم
لە چاپخانى شىمال - كەركوك چاپكراۋە.
- ژمارە دوو، ئادارى ۱۹۸۳، (۱۰۴) لاپەرە، ۲۱ x ۱۶,۵ سم
سم لە يەككە لە چاپخانى كانى يەككىتى نىشتىمانى كوردستان
چاپكراۋە.
- ژمارە سى، ئابى ۱۹۸۳، (۹۲) لاپەرە، ۲۱ x ۱۶,۵ سم
سم لە يەككە لە چاپخانى كانى يەككىتى نىشتىمانى كوردستان
چاپكراۋە.
- ژمارە چوار، ئايارى ۱۹۸۴، (۱۰۴) لاپەرە، ۱۶,۵ x ۲۱ سم
سم لە يەككە لە چاپخانى كانى يەككىتى نىشتىمانى كوردستان
چاپكراۋە.
- ژمارە پىنج، حوزەيرانى ۱۹۸۴، (۱۰۶) لاپەرە، ۱۶,۵ x ۲۱ سم
سم لە يەككە لە چاپخانى كانى يەككىتى نىشتىمانى كوردستان
چاپكراۋە.
- ژمارە شەش، كانونى يەكەمى ۱۹۸۴، (۱۰۴) لاپەرە، ۱۶,۵ x ۲۱ سم
سم لە چاپخانى شەھىد ئىبراھىم عەزۇ - ى.ن.ك
چاپكراۋە.

- ژماره ټولټاکنه، کانوونې دووهمې ۱۹۸۵، (۱۰۴)
- لاپېره، ۱۶،۵ X ۲۱ سم، له چاپخانه‌ی شهید ښېراهم عزو-
ی.ن.ک چاپکراوه.
- ژماره هشت، ده‌ستمان نه‌که‌وت.
- ژماره نو، ۱۹۸۵ (۹۲) لاپېره، ۱۶،۵ X ۲۱
سم، له چاپخانه‌ی شهید ښېراهم عزو- ی.ن.ک چاپکراوه.
- ژماره ده، مایسی ۱۹۸۵ (۱۰۰) لاپېره، ۱۶،۵ X ۲۱
سم، له چاپخانه‌ی شهید ښېراهم عزو- ی.ن.ک چاپکراوه.
- ژماره یانزده، حوزه‌یرانی ۱۹۸۵، (۱۰۰) لاپېره،
۱۶،۵ X ۲۱ سم، له چاپخانه‌ی شهید عبدالخالق معروف- ی.ن.ک
چاپکراوه.
- ژماره سیانزده، ده‌ستمان نه‌که‌وت.
- ژماره چوارده، کانوونې یه‌که‌می ۱۹۸۵، (۱۰۸)
لاپېره، ۱۶،۵ X ۲۱ سم، له چاپخانه‌ی شهید عبدالخالق معروف-
ی.ن.ک چاپکراوه.
- ژماره پانزده، نیسانی ۱۹۸۹، (۱۰۰) لاپېره،
له چاپخانه‌ی شهید عبدالخالق معروف- ی.ن.ک چاپکراوه.
- ژماره شانزده، نه‌یلوی ۱۹۹۱، (۱۱۲) لاپېره، ۱۷ X
۲۱ سم، ناوی چاپخانه‌ی به‌سره‌وه‌نیه.
- ژماره حه‌څده، کانوونې یه‌که‌می ۱۹۹۱، (۱۲۰) لاپېره
۱۷ X ۲۰ سم، ناوی چاپخانه‌ی به‌سره‌وه‌نیه.

کورنگراوی چه ند وشه و زاراودیه ک

س: سال

ژ: ژماره

ئا: ئاماده کردن

و: و مرگپران

ل: لایه پره

سم: سه نتیجه تر

بېبليوگرافىيە بابەتەكان

شيعرى كوردى

۱ -

۱- ئاوابوون، كەرىم دەشتى، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل ۸۳ - ۸۴.

ب -

۲- باخى ئەستېرە سوورەكانيان بەخوينى گەشيان ئاودا،
شەھاب عثمان، ژ-۲، ۱۹۸۳ ل ۴۸-۵۰.

۳- بەرزىبونەو، بەكر پشدمرى، ژ- ۱۶، ۱۹۹۱ ل ۱۰۶-۱۰۷.

۴- بروسكە، پۇلا، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۵۳-۵۴.

۵- بۆھەلۆكەي سەكەوتوو، سايىر، ژ-۱۵، ۱۹۸۹ ل ۶۷ - ۷۱.

۶- بىرۇپا، شىركۆ بىكەس، ژ- ۱۷، ۱۹۹۱ ل ۸۲.

پ -

۷- پاشەرۇژ، دلاوەر مەحمود، ژ-۱۲، ۱۹۸۵ ل ۶۱.

۸- پرس، نجىبە ئەحمەد، ژ- ۶، ۱۹۸۴، ل ۹۱.

۹- پۇيلانە، سەلام، ژ-۱۲، ۱۹۸۵ ل ۶۲-۶۳.

۱۰- پىنج ئەستېرە، سەعدوللا پەرۇش، ژ-۳، ۱۹۸۳ ل ۶۵-۶۸.

۱۱- پېنچ خشته کی یه کی بلآونه کراوه ی غالب له سهر غه زه لیکي
صافی، ئه بویه کر شاخی، ژ-۱۴، ۱۹۸۵ ل ۱۰۶-۱۰۸.

-ت-

۱۲- ته قینه وه، که ساس جهباری، ژ-۱۷، ۱۹۹۱ ل ۸۹.

۱۳- توماره یادی پیشمه رگه یه ک، جهوهر کرمانج، ژ-۲، ۱۹۸۳،
۶۷-۶۱ ل.

-ج-

۱۴- چه پکي نیرگن، عبدالله که ریم مه حمود، ژ-۹، ۱۹۸۵ ل ۶۸.

۱۵- چوار دیواری بی سیبهر، عبدالسلام محمد، ژ-۱، ۱۹۷۲،
۲۲-۱۹ ل.

-خ-

۱۶- خه وزپانی شاعیر، بی چار، ژ-۱۰، ۱۹۸۵ ل ۵۶-۵۵.

۱۷- خه ونه تاله کان، شیرکو بی که س، ژ-۱۷، ۱۹۹۱ ل ۸۲.

۱۸- خوری زیندان، دلاور مه حمود، ژ-۴، ۱۹۸۴ ل ۹۴.

۱۹- خوینه باجی سهر که وتن، ئه حمه د عارف، ژ-۲، ۱۹۸۳،
۹۹-۹۸ ل.

-ح-

۲۰- حبه رهش، په ییمان، ژ-۱۵، ۱۹۸۹ ل ۸۴-۸۰.

-د-

۲۱- داستانا گوندی ژاران، فهوزیه دۆسکی، ژ-۷، ۱۹۸۵ ل ۶۱-

۷۲.

۲۲- داستانی ساتی، ئه بویه کر شاخی، ژ-۱۵، ۱۹۸۹ ل ۷۵-

۷۹.

- ۲۳- داستانی وولاتی ژان، سهلام، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل ۶۲-۶۶.
۲۴- دلۆپی خوین، هاورى س، ژ-۳، ۱۹۸۳، ل ۶۹-۷۱.
۲۵- دل نیایی، خلیل خویناوی، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۷۵.
۲۶- دوو پارچه شیعر، نه جیبه نه حمەد، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۷۹-

۸۰.

- ۲۷- دوو کۆپله شیعر، عزالدین گهلۆزی، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۱۰۴.
۲۸- دووریت گره وده مسووتینی، نه حمەد عارف، ژ-۱۱، ۱۹۸۵، ل ۵۱-۵۳.

- ۲۹- دووریان، جوامیر، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل ۸۶-۸۸.
۳۰- دوو هونراوه، مه وجود سامان، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل ۱۰۴-۱۰۵.
۳۱- دۆران، جهوهەر کرمانج، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل ۹۰-۹۶.
۳۲- دیوی دووهم له کاسیتی ههنگاو... میژوو، عثمان شهیدا، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۵۹-۶۱.

-ز-

- ۳۳- زهنگی کاروان، حسین امین شاره زووری، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۷۸-۷۹.
۳۴- زهوقیکی کامل نه بوو، ساییر سدیق، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل ۸۷-۸۸.

-س-

- ۳۵- سترانه کا زه لال، ... ژیندانه کا شیلی، مؤید طیب، ژ-۴، ل ۸۹-۹۲.
۳۶- سروودی دایک، عبدالله کریم محمود، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۷۹-

۸۰.

۳۷- سروودی پیشمەرگه، پەرۆش، ژ-۹، ۱۹۸۵ ل ۵۹-۶۱.

۳۸- سروودی ریڤواری خەبات، ئەبوبەکر شاخی، ژ-۱۰، ۱۹۸۵،

ل ۵۷-۵۹.

۳۹- سروەبای رازیکی نامۆ، ژالەخان، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل ۷۲.

۴۰- سمتنا تاریا ئەقینن، ئەحمەد قەرەنی، ژ-۹، ۱۹۸۵ ل ۶۲-

۶۷.

۴۱- سێ دیمەنی گەروی ئازار، فەرمان نەبەرد، ژ-۱، ۱۹۷۲،

ل ۴۹-۵۰.

۴۲- سێ ھۆنراوە، ابوبکر خوشناو، ژ-۵، ۱۹۸۴، ل ۱۰۳-۱۰۴.

-ش-

۴۳- شەکراوی تال، ک، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل ۷۳-۷۴.

۴۴- شیرین- فخرالدین محی الدین، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۹۳-۹۴.

-ق-

۴۵- قوربانی تۆزی ریگەتم ئەی بادی خوش مەرور، غریب، ژ-۵،

۱۹۸۴ ل ۹۳-۹۷.

-غ-

۴۶- غەرەسەر، عبدالکریم دەشتی، ژ-۷، ۱۹۸۵ ل ۷۴-۷۸.

-ک-

۴۷- کاروانی خەبات، شیرکو کتکەیی، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۷۸.

۴۸- کەرکوک، محسن ئاوارە، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل ۸۵.

۴۹- که کو... دایکامه، سهید، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۹۵-۹۶.

۵۰- که مروفتی شهید دهبی، نه محمد عارف، ژ-۱۴، ۱۹۸۵،

ل ۱۰۰-۱۰۳.

۵۱- کچه خرپنه که، هیشام که سنه زانی، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۵۷-۵۸.

۵۲- کسپه، ساییر سدیق، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۱۰۱-۱۰۲.

۵۳- کراسه کی سور، سیامه ند، ژ-۹، ۱۹۸۵، ل ۵۱-۵۵.

۵۴- کوپی چیا، دلوفان، ژ-۱۲، ۱۹۸۵، ل ۶۴.

۵۵- کوچ، پهیمان، ژ-۵، ۱۹۸۴، ل ۱۰۰-۱۰۲.

۵۶- ک، نه نومر شاکه لی، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل ۳۸-۳۹.

-ک-

۵۷- که له گورگ، دلاور مه محمد، ژ-۵، ۱۹۸۴، ل ۹۸-۹۹.

۵۸- گورانی یه کی داواکراو، جوامیر، ژ-۵، ۱۹۸۴، ل ۸۹-۹۲.

۵۹- گوله گونم، شیرو، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۸۱.

۶۰- گولی ناشتی، میدی، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل ۹۵-۹۷.

۶۱- له سیبهری گابهر دیکدا، ساییر، ژ-۱۱، ۱۹۸۵، ل ۴۹-۵۰.

-م-

۶۲- مائناوایی، پیرو، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل ۷۷-۷۸.

۶۳- مالوچکه، نه بوبه کر شاخی، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۱۰۵.

۶۴- مه دالیا، دلاور مه محمد، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۹۲.

۶۵- مهرگی غور، فهرهاد پیربال، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۹۷-۱۰۱.

۶۶- مهرگی ناوهخت، دلشاد احمد قاسم، ژ-۱۱، ۱۹۸۵، ل ۵۴-۵۵.

۵۷

۶۷- مهری، نه محمد عارف، ژ-۹، ۱۹۸۵، ل ۵۶-۵۸.

٦٨- مشك و پشيله، بۇ مىندالان، مەلا ھىمىرەسىپپانى، ژ-١٠، ١٩٨٥، ل٧١.

-ن-

٦٩- نەم بىنيوۋە دەيناسم، ھىوارەش، ژ-١٠، ١٩٨٥، ل٧٦-٧٧.

٧٠- نەورۇز، قابلىۋىھكى نادىار، سەپان، ژ-٣، ١٩٨٣، ل٧٢-٧٣.

٧١- نمونەيەك لە ھۇنراۋەى كلاسكى، شىخ رەۋف خانەقا، ژ-١، ١٩٧٢، ل٢٥-٢٦.

٧٢- نۇتا نەنۋوسىراۋەكان، دلشاد بەرزىجى، ژ-١٦، ١٩٩١، ل١٠٨-١٠٩.

-ھ-

٧٣- ھەژار ىنو... رىكى ب بىنن، خەلىل دھۆكى، ژ-١٢، ١٩٨٥، ل٥٧.

٧٤- ھەنگاۋى ئاگرىن، ئىسماعىل رۇژبەيانى، ژ-١، ١٩٧٢، ل٧٥.

٧٥- ھەلۇ، ئەبۇبەكر عەلى، ژ-١٦، ١٩٩١، ل١٠٣.

٧٦- ھەلۇ، ژالەخان، ژ-١٢، ١٩٨٥، ل٥٨-٦٠.

٧٧- ھەناسەت بۇنى كويىستانى ئى دى، ژالەخان، ژ-١١، ١٩٨٥، ل٥٨-٦٠.

٧٨- ھىلانە، پىرۇت، ژ-٣، ١٩٨٣، ل٦٢-٦٤.

٧٩- ھىلانە، سەداللە پەرۇش، ژ-١٠، ١٩٨٥، ل٥٢.

-و-

۸۰- وہ لاميكي كورت، كاروان، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل۹۳.

۸۱- ويڻهي نيان، دلشاد عمر كاكي، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل۸۷-۸۸.

شيعري و مرگيردراو

-۵-

۸۲- دوو هوڻراوه، فاضل عزاوي، و: نازاد نه حمده، ژ-۱۱،

۱۹۸۵ ل۶۱.

-۶-

۸۳- چهند نامه يهك بو تاراتا بابو، نازم حيكمت، و: كوڻستان

حسين كريم، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل۴۵-۸۱.

-۴-

۸۴- مائئاوايي، فاضل عزاوي، و: نازاد نه حمده، ژ-۲، ۱۹۸۳

ل۱۰۰.

وتارو ليكولينه و مورده خنه.

-۱-

۸۵- ئاكوب ئاكوبيان شاعري چوساوه كان، عوسمان ده شتي،

ژ-۶، ۱۹۸۴.

۸۶- ئامانجي ئه ده بيات، م. گوركي، و: پاكزاد، ژ-۹، ۱۹۸۵،

ل۶۹-۹۲.

- ۸۷- ئەپسىرلايەت لە چىرۆكى نامۇدا، ئا: ھەمەكەرىم عارف،
 ۵-، ۱۹۸۴ ج ۱۶-۲۸.
- ۸۸- ئەدەب و ھونەر لەجەنگى رزگارى نىشتىمانى دا، ھەمەكەرىم
 عارف، ۶-، ۱۹۸۴ ج ۲۹-۳۳.
- ۸۹- ئىستاتىكا لەروانگەي لىنيزمەو، ھەلگورد، ۵-، ۱۹۸۴.
- ۹۰- ئوسمان سەبرى كورتهى ژيانى و نموونەى شىعرى، ھۆزان
 سپىرىزى، ۱۲-، ۱۹۸۵ ج ۱۶-۲۵.
- ب-
- ۹۱- بارى ئىستاي ھونەرى تەشكىلى لەكوردستاندا، باوان، ۵-،
 ۱۹۸۴ ج ۱-۱۵.
- ۹۲- بەسەرھاتى سەعيد و سەعدون، ھەمەكەرىم عارف، ۱۱-،
 ۱۹۸۵ ج ۷۴-۱۰۰.
- ۹۳- بژى مروۇف، عبدالعزىز خانەقا، ۱-، ۱۹۷۲ ج ۵۱-۵۶.
- ۹۴- بىر ئاتىنايەكان سالرۇژا قەخت بوونا ھۆزانقانى كورد جگەر
 خوین نە، ھۆزان سپىرىزى، ۱۴-، ۱۹۸۵ ج ۳۲-۴۴.
- ۹۵- بىناى پىكەينەرى داوەتى كۆچەريان، عطا فايق، ۱۷-،
 ۱۹۹۱ ج ۴۰-۵۱.
- ۹۶- بۇتانى و دىستان، سەعيد دىرەشى، ۷-، ۱۹۸۵ ج ۶-۱۶.
- ۹۷- پەيوەندى ئەدەب و سىياسەت، قادر عەلى، ۳-، ۱۹۸۳ ج
 ۳۲-۳۶.
- ۹۸- پشووئەكى رەخنە لە ئامىزى چىرۆكى (ناو) دا، رەووف
 عوسمان، ۱۷-، ۱۹۹۱ ج ۲۰-۲۵.

۹۹- پيشانگايه كى ناوشاخ و چهند سهرنجيك، سيئوه، ژ-۲،
۱۹۸۳، ل ۲۳-۲۶.

۱۰۰- پيتى لامى قهلهو و لامى لهې، طاهر صادق، ژ-۱، ۱۹۷۲،
ل ۵-۸.

-ت-

۱۰۱- تابلوم خويندهوه، حه مهكهريم عارف، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۳۱-
۴۱.

۱۰۲- تيگه يشتى ئه ده بى ره سهن، تهوا، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل ۳-۳۴.
۱۰۳- توانه وهى زمان له رومانى "توانه وه" دا، نه حمهد سلام، ژ-
۱۷، ۱۹۹۱، ل ۶-۱۴.

-ج-

۱۰۴- جولانه وه له هونهرى ميژوودا، عبدالله سهراج، ژ-۱، ۱۹۷۲،
ل ۶۹-۷۴.

-چ-

۱۰۵- چاوخشانېك به فيلمى يولدا له گه ل كوست گه قراس، و/
ره وهن، ژ-۱۲، ۱۹۸۵، ل ۴-۱۵.

۱۰۶- چاوپيكه وتنيك له گه ل بهرپوه بهرى شانوى كوردى له شارى
تفليس دا مراد ئوسوچاورى، نازاد جلال، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل ۲۲-۳۰.

۱۰۷- چهك و پينوس، فؤاد طاهر صادق، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۲۳-۲۴.

۱۰۸- چهند تيبينى و رايهك ده باره ي سهره تايه كى كورب
له ميژووى ئه ده بى دا، هاشم كوچانى، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل ۶۸-۷۶.

۱۰۹- چهند ديريك له باره ي ره خنه ي ويژه ي سهردهم، عوسمان
خوشناو، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۹-۱۵.

- ۱۱۰- چیرنیفسکی ۱۸۲۸-۱۸۸۹، ھەمەكەرىم عارف، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل۱۲-۲۱.
- ۱۱۱- چىن ياي شاعىرى شوپشگىرى گەلى چىن، كاردۇ، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل۸۵-۸۹.
- ۵-
- ۱۱۲- دەنگ و دەنگدانەو، س. پەرۇش، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل۹۸-۱۰۱.
- ۱۱۳- دەربارەى رۇشنىبرى پۇلىتارىيا، ھەلگورد، ژ-۳، ۱۹۸۳، ل۲۸-۳۱.
- ۱۱۴- دواشەوى لۇركا، ئازاد ھەورامى، ژ-، ۱۹۸۳، ل۵-۲۲.
- ۱۱۵- دوو بۇچوون لە پەراوئىزى يەك ھەلوئىستدا، ئەرسۇ، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل۴۰-۴۷.
- ۱۱۶- دورووى يەك نامە، م. شەمىران، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل۷۳-۷۵.
- ۷-
- ۱۱۷- رۇناھىيەك لەسەر سترانا سىياسىياكوردى، خىلىلى جىندى، ژ-۳، ۱۹۸۳، ل۵-۱۹.
- ۱۱۸- رىپۇرتاژى گزىنگ لەگەل پزىشكانى بى سنوور (MSF)، ژ- ۱۷، ۱۹۹۱، ل۹۹-۱۰۱.
- ۷-
- ۱۱۹- ژيانى جاك لندن (۱۸۷۶-۱۹۱۶) ھىژ، ژ-۲، ۱۹۸۲، ل۹۰-۹۷.

-س-

۱۲۰- سەئید نەورەسى، فاروق رەسول يەحيا، ژ-۱۷، ۱۹۹۱.

ل ۱۵-۱۹.

۱۲۱- ساندرو پیتوفى ژيانى و شيعرى، ئەبوبەكر خوشناو، ژ-۴،

۱۹۸۴ ل ۴۵-۵۳.

۱۲۲- سيجرى شانۇ، دلاور قەرەداغى، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۴۲-۴۶.

-ش-

۱۲۳- شانۇى شوپش لاي رۇمان پۇلان، هاشم حمادى، و:

ئەحمەد عارف، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۵-۱۹.

۱۲۴- شۇربوونەو بەناخى كۆمەلە شيعرى ژواندا، حمە سەئید

حسن، ژ-۴، ۱۹۸۴ ل ۳۵-۴۸.

-ك-

۱۲۵- كاك دلاور، خليل دھوكى، ژ-۲، ۱۹۸۲، ل ۵۸-۶۰.

۱۲۶- كورتەيەك لەژيان نامەى يەلمازگۇناى، و: رەومز، ژ-۱۱،

۱۹۸۵، ل ۲۷-۳۳.

۱۲۷- كورتەيەك لە ژيانى لۆرنس و بېرى لەشيعرەكانى، و/ رەومز،

ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۲۴-۲۹.

-ل-

۱۲۸- لۆركاوشانۇيا ليكرىيا ميللى، پيرس، ژ-۱۱، ۱۹۸۵،

ل ۴۶-۲۶.

-ن-

۱۲۹- كۆلن ولسن و رۇمانى فەلسەفى، و: عطا فايق، ژ-۱۶،
۱۹۹۱، ج ۹-۳۱.

-گ-

۱۳۰- گۆگۈل نووسەرى رىئالىست، جمال مىرصادى، ژ-۳،
۱۹۸۳، ج ۲۱-۲۷.

-ن-

۱۳۱- نامەيەك، فەرھاد سەنگاۋى، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ج ۸۴، ۸۵.

۱۳۲- نووسەرى پرۇلىتارى كىيە؟ م. گۆركى، و: رەۋەز، ژ-۷،
۱۹۸۵، ج ۱۷-۲۱.

۱۳۳- نوېشكىك لەمەر مەلا خەسەنى كۆيۈرەكانى، دىلۇقان، ژ-۱۰،
۱۹۸۵، ج ۲۰-۲۳.

۱۳۴- نۇبىل و گابرىل گارسىياماركىز، ئاراسىن، ژ-۲، ۱۹۸۳،
ج ۱۰۱-۱۰۲.

-ھ-

۱۳۵- ھەژارى زمانى كوردى، عبدالله نجم الدين، ژ-۱، ۱۹۷۲،
ج ۲۷-۲۸.

۱۳۶- ھەندى لەشيعرەكانى شەھىد فاتىح، ھەلكەوت، ژ-۱۰،
۱۹۸۵، ج ۹۰-۱۰۰.

۱۳۷- ھۆشيارى لەچىرۈكى نامۇدا، ھىژا، ژ-۹، ۱۹۸۵، ج ۴-۱۳.

۱۳۸- ھۆزانىن جگەرخوین و خەباتا شۇرپىگىز، مەتىن، ژ-۱۴،
۱۹۸۵، ج ۴-۱۱.

-و-

۱۳۹- وون بوون يان گيرخواردن له ته و مړه يه كي شيعري دا، ميريوان
وريا قانع، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل ۹۱-۹۸.

چيرۆك و شانۆي كوردی

-۱-

۱۴۰- ئالا جهژن ناكا (چيرۆك بۆ مندا لان) هه قال كوستانى، ژ-
۷، ۱۹۸۵ ل ۸۲-۹۵.

۱۴۱- ئەو چيرۆكه ي ته و او نابى، نازاد هه مە وەندى، ژ-۱۶، ۱۹۹۱
ل ۸۰-۸۷.

۱۴۲- ئەو كانى يە ي وون بوو، عەبدوللا سەراج، ژ-۱۷، ۱۹۹۱،
ل ۶۲-۶۶.

۱۴۳- ئيقا، سەنگەر، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۶۳-۹۴.

۱۴۴- ئى چى يە، حەمەكەريم عارف، ژ-۹، ۱۹۸۵، ل ۳۹-۴۹.
ب-

۱۴۵- بەرمو چيا، ريبوار، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۹۷-۱۰۲.

۱۴۶- بەسەرھاتى تازى بۆر، گوڤەند، ژ-۳، ۱۹۸۳، ل ۵۱-۶۰.

۱۴۷- بەشدار، ...، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل ۸۲-۸۴.

۱۴۸- بە فروناگر، عوسمان شكور، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۷۶-۷۷.

۱۱۴۹- بۆبى ساتس، هەلكەوت، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۸۶-۸۹.

۱۵۰- بيرە وەرى، م.ش، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ...

پ-

۱۵۱- پۆستەرە چيرۆك، موكرى، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل ۵۱-۵۷.

۱۵۲- پۆستەرە چيرۆك، م.ش.ك، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل ۸۵-۸۹.

ت-

۱۵۳- تابلۆ، بهكر حسن، ژ-۱۶، ۱۹۹۱ ل ۵۸-۶۹.

۱۵۴- تۆمار، ژوان، ژ-۱۵، ۱۹۸۹ ل ۸۶.

چ-

۱۵۵- چەپكە يادگارې، حمە تال، ژ-۶، ۱۹۸۴ ل ۶۹-۷۴.

خ-

۱۵۶- خالە حمە، رېبوار، ژ-۱۲، ۱۹۸۵ ل ۱۷-۳۲.

۱۵۷- خۇپيشاندان، رېبوار عبدالله، ژ-۱۲، ۱۹۸۵ ل ۳۹-۴۰.

د-

۱۵۸- دادگا، سەگرمە، ژ-۶، ۱۹۸۴ ل ۴۲-۵۲.

۱۵۹- داومرېيەكى نەينى، حمەكەرىم عارف، ژ-۷، ۱۹۸۵ ل ۵۱-

۵۸.

۱۶۰- دوانى مرقۇڭيىكى ئاسايى لەشاريىكى ئائاسايى دا، دكتور

رېبان، ژ-۲، ۱۹۸۳ ل ۷۹-۸۹.

۱۶۱- ديارى دايك، حمەكەرىم عارف، ژ-۳، ۱۹۸۳ ل ۳۷-۴۹.

ر-

۱۶۲- رەورەو، نەجيب گەرميانى، ژ-۱۷، ۱۹۹۱ ل ۶۷-۷۱.

ز-

۱۶۳- زامەكان ساريژ دەبن، پشتيوان، ژ-۴، ۱۹۸۴ ل ۶۵-۷۱.

ژ-

۱۶۴- ژيلەمۇ، باين، ۶-، ۱۹۸۴ ل ۶۱-۶۸.

س-

۱۶۵- سەردانى سەرۆك، فاضل كەرىم، ژ-۹، ۱۹۸۵ ل ۱۴-۳۳.

۱۶۶- سبەي بزه له دايك ده بێ، هۆشمه ند، ژ- ۴، ۱۹۸۴، ل ۸۲-

۸۵.

۱۶۷- ۳ x ۴، ره فیق فایه ق، ژ- ۱۷، ۱۹۹۱، ل ۸۱.

-ش-

۱۶۸- شالوی رق، ئالان، ژ- ۱۰، ۱۹۸۵، ل ۴۱-۴۴.

۱۶۹- فریشته، ره ووف بیگهر، ژ- ۱۶، ۱۹۹۱، ل ۴۷-۴۷.

-ک-

۱۷۰- کاره سات، جواد شفیق نجم، ژ- ۴، ۱۹۸۴، ل ۱۰۲-۱۰۳.

۱۷۱- کهسیکی دی، جلیل کاکه وهیس، ژ- ۱۷، ۱۹۸۴، ل ۵۲-

۵۷.

۱۷۲- که خه م...! گوڤه ند، ژ- ۵، ۱۹۸۴، ل ۸۴-۸۸.

۱۷۳- که وده ری، ریزان، ژ- ۶، ۱۹۸۴، ل ۵۳-۶۰.

۱۷۴- که ویستم بېم به...! همه کهریم عارف، ژ- ۲، ۱۹۸۳، ل ۲۷-

۳۷.

۱۷۵- کرمی داری ژداری یه، فرات جه وهری، خلیل دهوکی ژپیتی

لاتینی قه گواستیه، ژ- ۷، ۱۹۸۵، ل ۲-۳۲.

۱۷۶- کۆشکی سوور، همه زیاد، ژ- ۱۶، ۱۹۹۱، ل ۷۰-۷۹.

۱۷۷- کۆلاره، گوڤه ند، ژ- ۷، ۱۹۸۵، ل ۸۹-۹۲.

-ک-

۱۷۸- گه پانه وه- هیژا، ژ- ۵، ۱۹۸۴، ل ۳۴-۴۰.

۱۷۹- گورگ و ئازادی، فه رید ئه سه سه رد، ژ- ۱۵، ۱۹۸۹،

۱۸۰- گولی نیو دپک، شه هید فه ره یدون جواد شفیق نجم، ژ- ۱۰،

۱۹۸۵، ل ۸۱-۸۳.

۱۸۱- گۆپ، حمەكەرىم عارف، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۳۰-۳۷.

-ل-

۱۸۲- لەپریاسکەیهکی ون بوودا، عبدالقادر کەسنەزانی، ژ-۱،

۱۹۷۲ ل ۱۶-۱۸.

۱۸۳- لەمنداڵانی دایکم دا، محمد امین احمد، ژ-۱۷، ۱۹۹۱،

ل ۵۸-۶۲.

-م-

۱۸۴- ماینهوه یانزه، م.ش، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل ۳۸-۴۰.

۱۸۵- مەرگیکی مەزن، ئەحمەد عارف، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۷۸-۸۱.

۱۸۶- مردن و نیڤگس، عوسمان شەیدا، ژ-۵، ۱۹۸۴ ل ۶۵-۶۸.

۱۸۷- مۆتەکە، موکری، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل ۵۴-۵۸.

-ن-

۱۸۸- نارنجۆک، م.ش، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۳۹-۴۱.

۱۸۹- ناو، عارف، ژ-۱۶، ۱۹۹۱ ل ۸۸-۹۷.

۱۹۰- نەقابە، هەلکەوت، ژ-۱۱، ۱۹۸۵، ل ۳۴-۴۱.

۱۹۱- نۆما، ژوان، ژ-۱۵، ۱۹۸۹.

-ه-

۱۹۲- هەلۆکانی گەرمیان، ئەورەحمانی وەستا سەمایل، ژ-۱۵،

۱۹۸۹ ل ۸۱.

۱۹۳- هەلۆیست، حەیران، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۷۵-۷۷.

۱۹۴- هەناسەیی تەم، ئاکۆ کەرىم معروف، ژ-۱۷، ۱۹۹۱ ل ۷۲-۸۰.

شانۇۋو چىرۇكى ۋە مرگىردراۋ

-ب-

۱۹۵- بەدۋى شاعىرەكان، جليل القيسى، و: حمەكەرىم عارف، ژ-
۱۲، ۱۹۸۵ ل ۷۳-۸۹.

۱۹۶- بەقال ۋ تووتى، صبحى مەدى، و: حمە رەۋوف، ژ-۱۵،
۱۹۸۹ ل ۹۰-۹۲.

۱۹۷- پشیلەيەكى خوش بەخت، عزیز نەسین، و: جمال، ژ-۱۱،
۱۹۸۵ ل ۴۲-۴۸.

۱۹۸- پۇلىسى ھەلاتوو، ئىستىقان زمايچ، و: ب. شەمیران، ژ-
۱۲، ۱۹۸۵ ل ۴۴-۵۶.

۱۹۹- پىرى ژن، دەبلیو. بى. یتس، و: تیشکو، ژ-۳، ۱۹۸۳
ل ۷۴-۹۱.

-ج-

۲۰۰- جاشكە رەشە بچكۆلانەكەم، پادریاك ئكانیر، و: رەۋەز، ژ-
۴، ۱۹۸۴ ل ۵۹-۶۴.

-خ-

۲۰۱- خەمەكانى ھاۋلاتیەكى بى ئاۋنیشان، السید حافظ، و:
ئەحمەد عارف، ژ-۱۲، ۱۹۸۵ ل ۳۷-۳۸.

-د-

۲۰۲- دايك و فەرزەندە، م. گۆرگى، و: ھىژا، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۴۱-

.۵۰

۲۰۳- دلى داگىرساوى دانكۆ، م. گۆرگى، و: ئەحمەد عارف، ژ-۵،

۱۹۸۴، ل ۴۱-۶۴.

۲۰۴- دواوانە، ئەلفۇنس دودى، و: ح. ع. و، ژ-۱۰، ۱۹۸۵،

ل ۴۵-۵۱.

۲۰۵- دوو چىرۆكى يەلماز گۆناى بۇ مىندالان، و: گۆڭەند، ژ-۱۲،

۱۹۸۵، ل ۶۵-۷۲.

-س-

۲۰۶- سى پارووى چەور، صېحى مەدى، و: حەمە رەووف، ژ-

۱۵، ۱۹۸۹، ل ۹۰-۹۲.

۲۰۷- سى چىرۆكى يەلماز گۆناى بۆمىندالان، و: گۆڭەند، ژ-۱۰،

۱۹۸۵، ل ۷۰.

۲۰۸- سى چىرۆكى يەلماز گۆناى بۆمىندالان، و: گۆڭەند، ژ-۱۱،

۱۹۸۵، ل ۶۵-۷۳.

-ش-

۲۰۹- شكانى خۇخۇر، غەزىز نەسىن، و: نەبەن، ژ-۱۲، ۱۹۸۵،

ل ۴۱-۴۳.

-ك-

۲۱۰- كىتىب، منصور ياقوتى، و: ھىژا، ژ-۳، ۱۹۸۳، ل ۵۰-۵۷.

۲۱۱- كورتە مېژوويەكى ژوورەكەم، بىزىگى علوى، و: گۆڭەند، ژ-۴،

۱۹۸۴، ل ۷۲-۸۱.

-گ-

۲۱۲- گهره‌ترین پاشای جیهان و میشلو، عزیز نه‌سین، و:
سیپان، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۳۰-۳۸.

-ل-

۲۱۳- لهریگای گهرانه‌وه‌دا، عدنان الداقوق، و: ئەحمەد عارف، ژ-
۷، ۱۹۸۵، ل ۳۳-۴۰.

-م-

۲۱۴- مانگ و ماسیه بچکوله‌کان، د. محجوب عمر، و: هه‌وران، ژ-
۷، ۱۹۸۵، ل ۸۶-۸۸.

۲۱۵- ماین، توفیق فیاض، و: هیدی، ژ-۹، ۱۹۸۵، ل ۳۴-۳۸.

۲۱۶- مه‌کسیکی، جاک لندن، و: صم‌دی حاجی، ژ-۵، ۱۹۸۵،
ل ۶۹-۸۳.

۲۱۷- مروقی نه‌مر، دی. ئیچ، لۆره‌نس، و: ره‌وه‌ز، ژ-۶، ۱۹۸۴،
ل ۸۲-۹۰.

۲۱۸- مشکانی خو‌خۆر، عزیز نه‌سین، و: نه‌به‌ز، ژ-۱۲، ۱۹۸۵،
ل ۴۱-۴۳.

-ن-

۲۱۹- ناوکه هه‌لۆژه، صبحی مه‌دی، و: ئەحمەد عارف، ژ-۳،
۱۹۸۳، ل ۶۱.

وتەى ژمارمۇ ھەندىك نووسىنى تر.

-ب-

۲۲۰- بېرھەمى شىعەرى شەھىد عبدالسلام عبدالرزاق، ژ-۱۲، ۱۹۸۵، ل ۹۰-۹۱.

۲۲۱- بېرھەمى لاوان، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل ۹۰-۹۶.

۲۲۲- بەلاغى خىتابى، دەستەى بېرئوبەر، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل ۱۱۰-۱۱۲.

۲۲۳- بۇنى بارىزەى كوئىستان لە پرچت دى، دلۇقان، ژ-۱۱، ۱۹۸۵

-پ-

۲۲۴- پۇستەى گزنگ، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل ۱۰۳-۱۰۴.

۲۲۵- پۇستەى گزنگ، ژ-۱۲، ۱۹۸۵، ل ۹۲-۹۵.

۲۲۶- پۇستەى خوئىنەران، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل ۹۷-۱۰۰.

۲۲۷- پىشەدەستى، شوان، ژ-۱، ۱۹۷۲، ل ۳-۴.

-ج-

۲۲۸- جگەر خوئىن ژى مائىناقايى ل مەكر، گزنگ، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل ۱۰۴.

-چ-

۲۲۹- چرپەيەك لەبى دەنگى دا، گەلاويژ جەبارى، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل ۹۰.

۲۳۰- سەمايەكى بى ئاوينىشان، سىنارىو، حسين مىسرى، ژ- ۱۶، ۱۹۹۱، ل ۹۸-۱۰۰.

-ن-

۲۳۱- کۆستیکی گران، کۆچی یه لمان گۆنای، گزنگ، ژ-۶،
۱۹۸۴، ل-۱۰۴.

-ل-

۲۳۲- له گه ل شاعیری گهره ی کورد شیرکو بیكه س، ئا: ئازاد
هممه وه ندی، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل-۱۰۲-۱۰۴.

-و-

- ۲۳۳- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۲، ۱۹۸۳، ل-۳.
۲۳۴- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۳، ۱۹۸۴، ل-۳-۴.
۲۳۵- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۴، ۱۹۸۴، ل-۱-۲.
۲۳۶- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۵، ۱۹۸۴، ل-۳-۴.
۲۳۷- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۶، ۱۹۸۴، ل-۵-۶.
۲۳۸- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۷، ۱۹۸۵، ل-۵.
۲۳۹- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۹، ۱۹۸۵، ل-۳.
۲۴۰- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۱۰، ۱۹۸۵، ل-۳-۴.
۲۴۱- وته ی ژماره، دهسته ی نوو، ان، ژ-۱۱، ۱۹۸۵، ل-۳.
۲۴۲- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۱۲، ۱۹۸۵، ل-۲-۳.
۲۴۳- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۱۴، ۱۹۸۵، ل-۲-۳.
۲۴۴- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۱۵، ۱۹۸۹، ل-۳-۴.
۲۴۵- وته ی ژماره، دهسته ی بهرپوه بهر، ژ-۱۶، ۱۹۹۱، ل-۳-۸.
۲۴۶- وته ی ژماره، دهسته ی نووسهران، ژ-۱۷، ۱۹۹۱، ل-۳-۵.

له ژماره (۱۷) دا، گوڤاره که چه ند بابه تیکی به زمانی عه ره بی
له خووه گرتسووه، ئیمه ش و امان به باش زانی، که له سهر نیویکی
تایبه تیدا بیانوو سینوه.

-۱-

۲۴۷- اصغر، احمر، اخضر، ازرق، لطیف حامد، ت: بمو غریب،
ع- ۱۷، ۱۹۹۱، ص ۱۱۶-۱۱۸.

۲۴۸- الفلاحون فی ساری باغچه يتحدثون عن یشار کمال. ت:
قسم العربی، ع- ۱۷، ۱۹۹۱، ص ۱۱۲-۱۱۵.

-ب-

۲۴۹- برخنة الشاعر المبدع وقاطیره، محمد امین احمد، ع- ۱۷،
۱۹۹۱، ص ۱۱۰-۱۱۱.

-د-

۲۵۰- دعوة الى رفض الفوضى، دعوة الى الانفتاح، عبدالله طاهر
البرزنجی، ع- ۱۷، ۱۹۹۱، ص ۱۰۵-۱۰۹.

-ق-

۲۵۱- قطرتان شعريتان، لطیف هلمت، ت: حمید ریبوار، ع- ۱۷،
۱۹۹۱، ص ۱۱۹.

-م-

۲۵۲- من ادب الاطفال، احمد عارف، ع- ۱۷، ۱۹۹۱، ص ۱۲۰.

پيڻيگي ايتي تاريخي

-1-

- نارسن، ۱۳۴.
- نازاد نه محمد، ۸۲-۸۴.
- نازاد همهمندي، ۱۴۱، ۲۳۲.
- نازاد جهلال، ۱۰۶.
- نازاد همورامي، ۱۱۴.
- ناکوب ناکوبيان، ۸۵.
- ناکو کريم معروف، ۱۹۴.
- نالان، ۱۶۸.
- نهبيوکر خوشناو، ۴۲-۱۲۱.
- نهبيوکر شاخي، ۱۱، ۲۲، ۳۸، ۶۳.
- نهبيوکر عهلي، ۷۵.
- نه محمد قمرهني، ۴۰.
- نه محمد سهلام، ۱۰۳.
- نه محمد عارف، ۱۹، ۲۸، ۵۰، ۶۷، ۱۲۳، ۱۸۵، ۴۰۱.
- ۲۰۲، ۲۱۹، ۲۱۳، ۲۵۲.
- نهرسو، ۱۱۵.
- السيد حافظ، ۲۰۱.

- ۱. سەنگەر، ۱۴۳.
- ئەنۋەر شاگەلى، ۵۶.
- ئەۋرەجمانى ۋەستى سىمايل، ۱۹۲.
- ئىسماعىل رۇژ بەيىنى، ۷۴.

-ب-

- باۋان، ۹۱.
- بايز، ۱۶۴.
- بەكر پىشدمرى، ۳.
- ب-شەمىران، ۱۹۸.
- بەكر حەسەن، ۱۵۳.
- بەمۇ غەرىب، ۲۴۷.
- بىزىگى غەلى، ۲۱۱.
- بىن چار، ۱۶.

-ت-

- تەۋار، ۱۰۲.
- تۇقىق فىياز، ۲۱۵.
- تىشكۆ، ۱۹۹.

-پ-

- پادىرياك ئوكانىير، ۲۰۰.
- پاكزاد، ۸۶.
- پەروش، ۳۷.
- پەيمان، ۵۵، ۲۰.
- پۇلا، ۴.

- پیروٽ، ۶۲، ۷۸.

- پيرس، ۱۲۸.

- پشتيوان، ۱۶۳.

ج

- جاك لندن، ۲۱۶.

- جهمال، ۱۹۷.

- جهمال مير صادق، ۱۳۰.

- جهليل ڪاڪوهيس، ۱۷۱.

- جهليل قهيسي، ۱۹۵.

- جهواد شفيق نهجم، ۱۷۰، ۱۸۰.

- جهوهمر ڪرمانج، ۱۳، ۳۱.

- جگر خوين، ۹۴، ۲۲۸.

- جوامير، ۲۹، ۵۸.

ح

- حهه رهئوف، ۱۹۶، ۲۰۶.

- حههتال، ۱۵۵.

- حهه سهعيد حههن، ۱۲۴.

- حههڪريم عارف، ۸۷، ۸۸، ۹۲، ۱۰۱، ۱۱۰، ۱۴۴.

۱۵۹، ۱۶۱، ۱۷۴، ۱۸۱، ۱۹۵، ۲۰۳.

- حهه زياد، ۱۷۶.

- حهמיד ريبوار، ۲۵۱.

- حهيران، ۱۹۳.

- حسين امين شارهزوري، ۳۳.

- حسین میسری، ۲۳۰.

- ح.ع.و، ۲۰۴.

-خ-

- خه لیلی جندی، ۱۱۷.

- خه لیل خویناوی، ۲۵.

- خه لیل دهوکی، ۷۳، ۱۲۵.

-ج-

- چین یای، ۱۱۱.

- چیرنیفسکی، ۱۱۰.

-د-

- ده بلیو. بی. یتس، ۱۹۹.

- دکتور ریپاز، ۱۶۰.

- دلاوهر قهره داغی، ۱۲۱.

- دلاوهر مه حمود، ۷، ۱۸، ۵۷، ۶۴.

- دلشاد احمد قادر، ۶۶.

- دلشاد عومهر کاکي، ۸۱.

- دلشاد بهرزنجی، ۲۱.

- دلوغان، ۱۲۳، ۲۲۳.

- دی نیچ، لوره نس، ۲۱۷.

-ر-

- رهئوف بیگمرد، ۱۶۹.

- رهئوف عوسمان، ۹۸.

- رهزا شوان، ۱۹۸.

- ره‌فیع فایه‌ق، ۱۶۷.
- ره‌ومز، ۱۰۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۲، ۲۰۰، ۲۱۷.
- رۆمان رۆلان، ۱۲۳.
- ریتزان، ۱۷۳.
- ریتبوار، ۱۴۵، ۱۵۶.
- ریتبوار عەبدوللا، ۱۵۶.

- ژ -

- ژاله خان، ۳۹، ۷۶، ۷۶.
- ژوان، ۱۵۴، ۱۹۱.

- س -

- ساییر، ۶۱، ۵.
- ساییر سدیق، ۳۴، ۵۲.
- ساندرو بیتوفی، ۱۲۱.
- سەپان، ۷۰.
- س. پەرۆش، ۱۱۲.
- سەعید دێرەشی، ۹۶.
- سەعید نەورەسی، ۱۲۰.
- سەعدوللا پەرۆش، ۱۰، ۷۹.
- سەگرمە، ۱۵۸.
- سەلام، ۹، ۲۳.
- سینو، ۹۹.
- سیامەند، ۵۳.
- سیپان، ۲۱۲.

-ش-

- شه هاب عوسمان، ۲.
- شیرکو کتکھیی، ۴۷.
- شیرکو بیگهس، ۶، ۱۷، ۲۲۳.
- شیخ رهئوف خانهقا، ۷۱.
- شیرو، ۵۹.

-ص-

- صافی، ۱۱.
- صبحی مهندي، ۱۹۶، ۲۰۶، ۲۱۹.
- صمدي حاجی، ۲۱۶.

-ط-

طاهر صادق، ۹۹

-ع-

- عارف، ۱۸۹.
- عزیز نه سین، ۱۹۷، ۲۰۹، ۲۱۲، ۲۱۸.
- عبدالله طاهر البرزنجی، ۲۵۰.
- عبدالله سهراب، ۱۰۴، ۱۴۲.
- عبدالله نجم الدین، ۱۳۵.
- عبدالله کهریم مهحمود، ۱۴، ۳۶.
- عبدالقادر کهسنهزانی، ۱۸۲.
- عبدالسلام عبدالرزاق، ۲۲۰.
- عبدالعزيز خانهقا، ۹۱.
- عبدالسلام محمد، ۱۵.

- عبدالکريم دهشتی، ۴۶.
- عزالدین کهلوزی، ۲۷.
- عدنان الداعوق، ۲۱۳.
- عوسمان دهشتی، ۸۵.
- عوسمان شکور، ۱۴۸.
- عوسمان خوشناو، ۱۰۹.
- عوسمان شهیدا، ۲، ۳۲، ۱۸۶.
- عطا فایق، ۹۵، ۱۲۹.

-غ-

- غالیب، ۱۱.
- غریب، ۴۵.

-ف-

- فاتیح، ۱۳۶.
- فاضل کریم، ۱۶۴.
- فاضل عزاوی، ۸۲، ۸۴.
- فاروق رهسول یه حیا، ۱۲۰.
- فخره دین محی الدین، ۴۴.
- فخرمان نه بهرد، ۴۱.
- فهوزیه دؤسکی، ۲۱.
- فهرید ئه سه سهرد، ۱۷۹.
- فهرهاد پیربال، ۶۵.
- فهرهاد سهنگاوی، ۱۳۱.
- فرات جهوهری، ۱۷۵.

- م. گورکی، ۸۶، ۱۳۲، ۲۰۲، ۲۰۳.
- مہتین، ۱۳۸.
- مہ حبوب عومہر، ۲۱۴.
- مہریوان وریا قانع، ۱۳۹.
- مہ لا حمہد بیرہ سیپانی، ۶۸.
- مہ لا حمہسن کوپژکائی، ۱۳۳.
- مہنسور یاقوتی، ۲۱۰.
- مہوجود سامان، ۳۰.
- محہمد ئەمین ئەحمەد، ۱۸۳، ۲۴۹.
- محسن ئاوارە، ۴۸.
- موکری، ۱۵۰، ۱۸۷.
- مؤید طیب، ۳۵.

-ن-

- نازم حیکمەت، ۸۳.
- نەبەز، ۲۰۹، ۲۱۸.
- نەجیب گەرمیانی، ۱۶۲.
- نەجیبە ئەحمەد، ۸، ۲۶.

-ه-

- ہاشم حەمادی، ۱۲۳.
- ہاشم کوچانی، ۸۷.
- ہاوپئی س، ۲۴.
- مہ لکھوت، ۱۳۶، ۱۴۹، ۱۹۰.
- مہ لگورد، ۹۸، ۱۱۳.

- مەقال كويستانى، ۱۴۰.
- مەوران، ۲۱۴.
- ھۆزان سپىرىزى، ۹۰.
- ھىشام كەسنەزانى، ۵۱.
- ھىوارەش، ۶۹.
- ھۆشمەند، ۱۶۶.
- ھىدى، ۶۰، ۲۱۵.
- ھىز، ۱۱۹، ۱۷۸، ۲۰۲، ۲۱۰.

- ى -

- يەشار كەمال، ۱۴۸.
- يەلماز گۆناى، ۱۲۶، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۳۱.

ئەنجام

دوای خویندنەوہی ئەم لیکۆلینەوہیە، پرسیارێک ئاساییە بکری
ئایا لیکۆلەر هیچ ئیزافەییەکی خستۆتە سەر خەرمانی رۆژنامەگەری
کوردی بە گشتی و لیکۆلینەوہی ئەکادیمی بەتایبەتی:

لەبەشی یەکەمدا وەلامی کۆمەڵی پرسیار سەبارەت بەمیژووی
کەرکوک و پیشقەچوونی باری رۆشنبیری و رۆژنامەگەری باسکراوە،
تاوەکو دەروازەییەکی بەھێز بچینە نیو دوو تووی باسەکە، دیارە ئەو
رۆژگارە گۆقاری گزنگیش گۆشەییەک بوو لەگۆشەکانی پیشکەوتنی
رۆشنبیری و رۆژنامەگەری لەشارەکاندا.

لەبەشی دووەمدا لەسێ قوناغدا باس لەمیژووی دەرچوون و
بلاوکردنەوہی گۆقارەکەراوە، لەرووی شیوەو تەکنیکدا بەکورتی
رووی دەرەوہی وەدەرخواوە، لەو بەشەدا پەیوەست بوونی گۆقارەکە
بەبزووتنەوہی رزگاریخوازنەیی گەلەکەمان خراوەتە پوو، لەبەشی
سێیەمیشدا، وەکو ئیزافەییەک بۆ بەشەکانی ترو پەیداکردنی زانیاری
سەبارەت بە بابەتە بلاوکراوەکانی نیو گۆقارەکەو نووسەرانی ئەدیباتی
گۆقارەکە لە بیبلیۆگرافیای بابەت و ناوەکاندا ئەو کارە بەئەنجام
گەیەنراوە.

به گشتی گوڤاره که لهو ماوه یه ی دەرچوونیدا و له دوو تری ی
 (۱۷) ژماره دا خزمه تیکی دیاری به بزاڤی ئەدهبی کوردی کردووه
 به تایبه تی له نیو شوڤش و بزوتنه وه ی شوڤشی گه له که ماندا گه لیک
 جاریش نووسهرانی ناوه وهش "شاره کان" هه م هاوکاری گوڤاره که یان
 کردووه، هه م وه کو سه رچاوه یه کی روژنیری به کاریان هیناوه،
 له سهروه رییه دیاره کانی ئەم گوڤاره که له پیش هه موو بابه ته کان زیاتر
 رهنگی داوه ته گرنگی دانی بووه به بواری وەرگیران و ئەدهبی گهلان، که
 ئەگەر له بزوتنه وه ی وەرگیران دا له م گوڤاره بدوین پێویسته
 له میری نه که یین.

سەرچاۋەكان

ئەلف - كوردى

- ۱- ئەمىن قادىر مېنە، ئەمنى ستراتىجى غىراق و سىڭوچكەي بەغسىيان (تەرحىل، تەغرىب، تەبەيس) چاپى دووهم، سلىمانى-۱۹۹۹.
- ۲- ئىسماعىل تەنيا، بىبلىيۇگرافىيائى رۇژنامەگەرى كوردى (۱۹۷۵-۱۹۹۳)، ھەولير- ۱۹۹۸.
- ۳- باسكار (گۇڧار) ژمارە (۱) لەندەن، ھاوینی ۱۹۹۸.
- ۴- جەمال خەزەندەر، رابەرى رۇژنامەگەرى كوردى، دەزگای رۇشنىيرى و بلاوکردنەوہى كوردى، بەغدا - ۱۹۷۳.
- ۵- محمد امین زەكى، كوردو كوردستان، بەغدا چاپخانەى دار السلام ۱۹۳۱.
- ۶- ستران عبدالله، رازەكانى تەغرىب و راگواستن سلىمانى- ۱۹۹۹.
- ۷- كەمال مەزھەر ئەحمەد (دكتۇر) تىگەيشتنى راستى وشوینی لە رۇژنامەنووسى كوردىدا، لە چاپكراوہكانى كۆپى زانىيارى كورد، بەغدا - ۱۹۷۵.
- ۸- نەوزاد عەلى ئەحمەد، يەككىتى نووسەرانى كورد يان يەككىتى نووسەرانى كوردستان، شەقلاوہ - ۱۹۹۱.
- ۹- ھاوارى كەركوك (گۇڧار) ژمارە (۲) ھەولير- ۱۹۹۸.

- ١٠- وریا جاف، کاروانی رۆژنامه گهری کوردی، ههولیر- ١٩٩٩.
- ١١- یه کیتی نیشتمانی کوردستان، کهرکوک و سیاسه تی ته عریب، ئازاری ١٩٨٥.

بی - عهره بی

- ١- جلال الخالبانی، کوردستان و الحركة القومية الكردية، منشورات النور، الطبعة الاولى، بغداد- ١٩٧٠.
- ٢- جبار محمد الجباري، تاريخ الصحافة الكردية في العراق، بغداد- ١٩٧٥.
- ٣- وریا جاف، کهرکوک دراسته سیاسیة واجتماعیة اربیل- ١٩٩٨.

پاشکو

پیم باشر بوو، که کتیبه که ئەم پاشکۆیهی له گه‌ل دا بیّت، تا
بابه‌ته‌کانی دوو تووی پاشکۆکه ببنه ته‌واو که‌ری بابته‌کانی
کتیبه‌که، راسته‌ خالی (ئه‌لف) و (بی) پاشکۆکه به‌شیکی
دانه‌پراون له کتیبه‌که، به‌لام له‌لای خۆمه‌وه خسته‌ نیو ئەم
لاپه‌رانه.

ئەلف / پاشكۆيەكى تايبەت بە شانۆ

يەككە لەو كارە باشانەى كە سەرپەرشتيارانى گزنگ بە
ئەنجاميانم گەياندو، بلاوكردنەوہى پاشكۆى تايبەتىيە بۆ
گۆقارەكە، يەككە لەو پاشكۆ ديارانەى كە گۆقارى گزنگ دەرى
كردو، پاشكۆيەكى تايبەتە بە شانۆو كارى شانۆيى، كە ئەوہى
لەيىرم مايىت ئەو پاشكۆيە بابەتەكانى بۆ ئەمپۇش كارى بەكەلكن،
بەلام بەداخەوہ بەتەواوى بابەتەكانم لەيىرنەماوہ چونكە ئەو
پاشكۆيەش وەكو دەيان كتيىبو بلاوكرادەى تر كەوتنە بەرنووكى
كارەساتەكانى رۆزگارو فەوتان، بۆيە داواى ليىوردن دەكەم كە
نەمتوانى بابەتەكانى ئەو پاشكۆيە بخەمە بەرچاو ئوميد دەكەم
لەچاپى دووہمى كتيىبەكەدا ئەو پاشكۆيە پەيدا بكەم وەكو ھەر
كەموكوپيىەكى ترى كتيىبەكە پرى بكەينەوہ.

بى/ پاشكۆي گزنگى بچووكان

يەككە لەو چالاكياتى، كە گۆقارى گزنگ بەنەشخەو پلانىكى
رېكە پېك كارى بۆ كرىدە تۈانى بە گۆيرە تۈانى ئەوسا
خزمەتلىكى تىرىكەت، ئەويش دەر كرىدى گۆقارىكى تايىبەت بوو
بە مىندالان، كە وەكو پاشكۆي گزنگ چاپو بلاو كراو تەو،
گۆقارە كە مەلگىرى ناوى "گزنگى بچووكان" ەو سى ژمارەى لى
بلاو بۆتەو،

* گزنگى بچووكان ژمارە (۱)

ئەم ژمارەى بە ئەلدارى سالى (۱۹۸۵) داو لەدو تۈى پەنجاو دوو
لاپەرە بلاو بۆتەو قەبارە كەشى نيو فولسكاب بوو.

بابەتەكانى:

- وتارى دەستەى نووسەران.. ل ۲
- بەسەرھاتەكانى روبىنسون كرۇزۇ، وەرگىپرانى: ئەحمەد عارف
ل ۲ تا ل ۴۳.
- فاشىزم چىيە؟، بالندەىە يان لەق لەق؟ چىرۆكى يەلماز
گۆناى، وەرگىپرانى سىپان.. ل ۴۴ تا ل ۴۵.
- دۆزەنەكەت فەرامۆش مەكە! چىرۆكى يەلماز گۆناى،
وەرگىپرانى: گۆقەند ل ۴۶ تا ل ۴۹.
- مەن شۆرپەم ناوى، ەلۆزەم دەوى، چىرۆكى: يەلماز گۆناى،
وەرگىپرانى: حەمە كەرىم عارف، ل ۵۰ تا ۵۲.

- بهرگی ههردوو رووی پێشهوهو پاشهوه چهند وینهیهکی
کاریکاتۆری منداڵانه.

- بهرگی پاشهوه کورته شیعرێکی زیویهری شاعیری
بهسهرهوهیه.

- لاپهڕهیهك ئارمییکی تایبهتی لقی کهرکوکی یهکییتی
نووسهراوه.

- سهرتاپای گوڤارهکه یهك رهنگه و چیرۆکهکان بهوینه
دهوله مهندکران

- له چاپخانهی شههید عبدالخالق مه‌عروف (ی. ن. ک)
چاپکراوه.

* گزنگی بچوکان ژماره (٢)

ئهم ژمارهیه له ئابی ١٩٨٥ داو به چل لاپه‌ره‌ی نیو فولسکاب
چاپ و بلاو بوته‌وه.

- له سه‌ره‌تاوه تا کو‌تایی بریتییه له دوانزه چیرۆکی یه‌لمان
گو‌نای حه‌مه که‌ریم عارف وه‌ریگی‌پراوته سه‌ر زمانی کوردی.
- چیرۆکه‌کان وینه‌یان له‌گه‌ڵ بلاو بوته‌وه.

- بهرگی یه‌که‌م بریتییه له وینه‌یه‌کی کاریکاتۆری.
- بهرگی دووهم شیعرێکی دلاوه‌ر مه‌حمودی له‌خۆوه گرتووه.
- له چاپخانه‌ی شه‌هید عبدالخالق مه‌عروف (ی. ن. ک)
چاپکراوه.

* گزنگی بچوکان ژماره (۳)

ئەم ژمارەییە لە ئەیلوولی ۱۹۸۵دا لە چاپدراوە.

- لەسەرەتاوە تا کۆتایی رۆمانیکە بەناوی "پیشمەرگە
بچکۆلەکە" لە نووسینی "هواشان" و لە وەرگیرانی حەما،
کەریم عارف-ە.

- لاپەرەکان بەوینە دەولەمەند کراون.
- لە چاپخانەی شەهید عبدالخالق مەعروف (ی. ن. ک)
چاپکراوە.

پاشبەند

دیاره وه‌کو له‌به‌شه‌کانی پیشه‌وه‌ی ئەم کتیبەدا هەلۆسته‌م بۆ
کردووه، که گوڤاری گزنگ، گوڤاری لقی که‌رکوکی یه‌کییتی
نووسه‌رانی کوردستان بووه، جا من هه‌روه‌کو ئه‌رشیفیش بێت پیم
چاکه، که پرۆژه‌ی په‌یره‌وی ناوخوی یه‌کییتی نووسه‌رانی
کوردستان، که لیژنه‌ی ئاماده‌کاری ئه‌وی یه‌کییتی وه‌کو پرۆژه‌یه‌ک
ته‌مموزی ١٩٨١ له‌گوندی شینێ گه‌ڵه‌ی کردووه، بکه‌ینه
پاشبەندی ئەم کتیبە که ئومید ده‌که‌م سوودی خۆی هه‌بێت.

پروژەى پەپرەوى ناوخۆى يەكيتى نووسەرانى كوردستان

پيشەكى

يەكيتى نووسەرانى كورد كە لە سەرەتاي سالى ۱۹۷۰ دا و لە
كوچى خەباتى خويىناوى گەلەكەماندا لەدايك بوو، لەماوەى (۱۰)
سالى بەرھەم پيشەكەش كردن و تيكۆشانى راستەقىنەى
پيشەكە و تنخوازى دا توانى خزمەتئىكى گەورەو شياوى زمان و
ئەدەب و روشنبيرى كورد بكا، بئىئەوہى گوئى بداتە ئەو كۆسپ و
پيلانە دوزمن كارانەى لەريگاي دا دايان دەنا. ئەم خزمەتە پر
شكۆيەش جئى خوشەويستى و متمانەى جەماوەر بوو. بۆيە
ناحەزانى خاك و نەتەوہەكەمان چاويان بەرايى نەدەدا كە ئەديبە
راستگۆو نيشتمانپەرورەكان دريژرە بەو خەباتە پيرۆزە بدەن،
ئەوہبوو چەندان تەقەلاى گلاويان دا بۆ سركردن و لەرى لادانى
رەوتى دلسۆزانەى "يەكيتى نووسەرانى كورد" بەلام كاتى

زانىيان ناتوانن گرهو له ئەديبان ببه‌نه‌وه بى شه‌رمانه به بريارىك
"يه‌كىتى نووسه‌راني كورد" يان هه‌لوه‌شاندەوه.

له‌راستى دا ئەم برياره لاي ئيمه شتيكى ناموو تازه نه‌بوو، چونكه
له ده‌ميكه‌وه پيشبيني ئەوه‌مان ده‌كرد كه "يه‌كىتى نووسه‌راني
كورد" يش وهك هه‌موو ده‌ستكه‌وته‌كاني تري گه‌له‌كه‌مان پي شيل
بكرى. بويه هه‌ر له‌روانگه‌ي ئەم پيشبيني يه‌وه‌و له‌به‌رامبه‌ر ئەم
هيشه ره‌گه‌زپه‌رستانه‌يه‌دا "يه‌كىتى نووسه‌راني كوردستان"
دريزه به‌خه‌باتي پيشكه‌وتنخووانه‌ي وشه‌ي كوردى ده‌داتو،
ئەده‌بو هونه‌ري نه‌ته‌وه‌كه‌مان له‌مه‌ترسي شيواندن و داب‌ران له
خواست و ئاواته گه‌وره‌كاني نه‌ته‌وه‌كه‌مان ده‌پاري‌زي‌و، وهك
يه‌كىتى يه‌كي ئازاد و شو‌رشيگير شويني شياوي خو‌ي له
تيكو‌شاني ئەم قوناغه سه‌خت ئالوزه‌ي خه‌باتي گه‌له‌كه‌مان و گه‌لي
عيراق به‌گشتي ده‌گرى بو‌به‌دي هيناني ئازادي و ئاشتي و
برايه‌تي و پيشكه‌وتني كومه‌لايه‌تي.

* * *

"يه‌كىتى نووسه‌راني كوردستان"

به‌ش يه‌كه‌م: پينا‌سه‌ي يه‌كىتى
به‌ندي يه‌كه‌م: يه‌كىتى ناوي "يه‌كىتى نووسه‌راني كوردستان" ه.
به‌ندي دووهم: يه‌كه‌كىتى ري‌كخراوه‌يه‌كي ئەده‌بي يه‌وه،
كه‌سايه‌تي يه‌كي سه‌ربه‌خوي تايبه‌تي هه‌يه.

بهندی سئیه م: باره گای گشتی ئیستای "یه کیستی" له ناوچه یه کی
ئازادکراوی کوردستانی عیراق دایه.

بهندی چواره م: ئامانجه کانی

۱- ئامانجه گشتی یه کان.

۱- بلاوکردنه وهی و گه شه پیڤدانی گیانی نیشتمانپه روهی و
مروقا یه تی.

۲- ته رخان کردنی هه موو وزه و توانایه کی ئه ده بیمان بو داکوکی و
به رگری له هیرشى دپندانه و ره گه زپه رستانه ی دوزمنان بو
سه ر نه ته وهی کوردو ته واوی گه لی عیراق.

۳- قولکردنه وهی گیانی برایه تی کوردو عه ره بو هه موو
که مایه تی یه کان.

۴- به گژداچوونی ئیمپیریا لیزم و هه موو جوړه چه و ساندنه و، یه کی
مروفا.

۵- داکوکی و له سه رکردنه وهی ئه و ئه ندامانه ی دوو چاری گرتن و
راوانان و هه ر چه شنه ده ستدریژی یه ک ده بن.

۶- یارمه تیدان و ده ستگیرویی ئه ندامانی یه کیستی له رووی
گوزه ران و ته ندروستی و گه شه پیڤدانی توانا و به هره ی ئه ده بی و
هونه ریا نه وه و به پیره وه چوونی پیویستی یه کانیان.

ب- ئامانجه روشتنیری یه کان

۱- بایه خ دان به ئه ده بی پیشکه و تنخوازو رده سه ن و، گه شه پیڤدانی
زمان و ئه ده بی کوردی به هه موو به شه کانیه وه.

۲- بەربەرەکانی کردنی ئەدەبی ناپرسەن و خۆسەپینەر و
دواکەوتوو.

۳- بایەخ دان بە کەلەپور و میژووی نەتەوايەتیمان و نووسینەو و
لیکۆلینەو و شى کردنەو و یان لەسەر بنچینەيەکی زانستی یانە.

۴- هاندان و بایەخ دان بە وەرگێڕانی ئەدەبی رەسەنی
پیشکە و تنخوازی گەلان بۆ کوردی بە پیچەوانەو و شەو.

۵- دۆستایەتی و هاوکاری کردنی یەکییتی و ریکخراوە ئەدەبی و
هونەری و رۆشنبیری یە پیشکە و تنخوازەکانی ناوخوا و دەرەو.

۶- دەرکردنی گۆقاریکی ئەدەبی تایبەتی بە یەکییتی بەناوی -
نووسەری کوردستان- و

۷- چاپکردن و بلاوکردنەو ی کتیب و نامیلکە ی ئەدەبی.

۸- بەستنی کۆپ و کۆبوونەو ی رۆشنبیری لەناو و و
دەرەو ی و لات دا.

۹- بایەخ دان بە ئەدیبه لاوەکان و، هاندان و یارمەتی دانیان.

۱۰- هاوکاری و یارمەتی دانی ئەدیبانی پارچەکانی تری
کوردستان بۆ گەشەپێدانی کاری ئەدەبی و رۆشنبیری.

بەشی دووهم

ئەندامی یەکییتی

۱۱- بەندی پینجەم: مەرجی ئەندامییتی

۱- مرقۇئىكى دەستو دىل پاك و رهوشت بهرزو نىشتما نپه رومر
بىت.

۲- ئەبى (شاعىر يان چىرۆك نووس، يان رهخنه گر، يان
لىكۆلهره وهى ئەدهبى، يان زمانه وان يان وەرگىرى ئەدهبى يان
شانۆگر نووس) ي پىشكه وتنخواز بى و به زمانى كوردى
بنوسىت.

۳- بىرواى به پروگرام و پەپرەوى ناوخوى يەكىتى هەبىت.

۴- داواكارى يەك بۆ دەستەى به پىوه بهر بنوسى و به لای كەمه وه
"۳" ئەندام پىشتگىرى بكن.

۵- له گه ل داواكارى يەكهيدا نمونەى به رهەمى ئەدهبى خوى
بىئىرىت ئەگر به رهەمى چاپكراوى نه بوو.

بهندى شه شه م: له دەست دانى ئەندامى:

۱- به نووسراوىكى تايبه تى داواى وازهينان بكات.

۲- هەر مەرچىكى ئەندامەتى له دەست بدات.

۳- دەر بكه وئ كە پەيوەندى به لايەنىكى دژ به بهر ژهرەندى
نه ته وهى و پىشكه وتنخوازو نىشتمانى يه وه هەيه.

بهندى هه وته م:

يه كىتى مان بوى هەيه دواى رهزامەندى دەستەى به پىوه بهر
ئەندامى فەخرى وەر بگىرت له:

۱- ئەو ئەدبىبه كوردانهى به زمانى بىگانه دەنوسن.

۲- ئەدىبە كوردەكانى پارچەكانى ترى كوردستان.

۳- ئەو ئەدىبە بيانانەى كە خزمەتى ئەدەب و روشنبىرى
كوردىيان كرده و دەيكەن.

* * *

بەشى سىيەم:

دەستەى گشتى

بەندى ھەشتەم: دەستەى گشتى لەھەموو ئەندامانى يەكئىتى پىك
دیت كە بەرزترین دەستەى لە يەكئىتى دا.

بەندى نۆيەم: كۆبۈنەو دەكان

۱- لەسەر داخووزى دەستەى بەرپۆبەر دەستەى گشتى
كۆبۈنەو دەى سالانەى (يان تايبەتى خۆى دەكات بە
ئامادەبوونى گشت يان زۆربەى ئەندامانى بەپىى خواست و
دەرفەت.

ب- لەم كۆبۈنەو دەى دا دەپى زۆربەى ئەندامانى ئامادەبن بە
پىچەوانەو ئەگەر نەتوانن ئەوا كاتىكى تر دىارى دەكرى و
ئامادەبووان ژمارەيان ھەرچەند بى كۆبۈنەو دەكە دەبەستى.
بەندى دەيەم:

دەسلەتتى دەستەى گشتى

۱- بىرلەر لەسەردان و گۆپىن و دەسكارى كردنى پروگرام و
پەپرەوى ناوخواى يەكئىتى بەرھامەندى زۆربەى ئامادەبووان.

- ۲- وتویژو بریاردان له سهر ئهو راپورتانه ی له کۆبوونه وه که دا
 دهر باره ی چالاکی یه کانی یه کیتی ده خویندریته وه.
 ۳- هه لبراردنی دهسته ی بهرپوه بهری نوی.
 ۴- بریاردانی چاره نووسی یه کیتی.

بهندی یانزه ههم: هه لبراردن

- ۱- ئەندامانی یه کیتی مافیان هه یه خویمان و خه لکی تر هه لبرن.
 ۲- لیژنه یه کی "۳" که سی له ئەندامانی ئاماده بووی کۆبوونه وه که
 هه لده بژیردرین به سه ره ره شتی هه لبراردنه که.
 ۳- ره چا و کردنی هه موو شیوه یاسایی یه کانی هه لبراردن.

بهشی چواره م

دهسته ی بهرپوه بهر

بهندی دو انزه ههم:

- ئەندامانی دهسته ی بهرپوه بهر که ژماره یان -ئێستا (۵ تا ۷) که س
 ده بی له لایه نی دهسته ی گشتی یه وه هه لده بژیردرین.

بهندی سیانزه ههم: ده سه لاتی دهسته ی بهرپوه بهر:

- ۱- دانانی پلانیکی گشتی بو چالاکی یه کانی یه کیتی و به ئه نجام
 که یاندنی.

- ۲- پىك ھىنانى چەند لىژنەيەكى جۇر بە جۇر.
- ۳- وەرگرتنى ئەندامانى نوئى يەكىتى.
- ۴- دانانى دەستەى نووسەرانى گوڭقارى يەكىتى.
- ۵- لىپرسىنەوہى ئەو ئەندامانەى سەرپىچى لە پروگرامو پەپرەوى ناوخۇ دەكەن.
- ۶- دەستەى گشتى بۇ كۆبۈنەوہ بانگ دەكات.
- ۷- ھەر بىر يارىكى تر كە دەستەى بەرپۈەبەر قازانجى يەكىتى تىادا دەبىنى.

بەندى چوار دەھەم:

كۆبۈنەوہكانى دەستەى بەرپۈەبەر
دەستەى بەرپۈەبەر مانگى جارىك يان بەپىئى پىويست
كۆبۈنەوہى ئاساى خۇى دەكات.

ئەم پروژەيە

لىژنەى ئامادەكردنى يەكىتىى نووسەرانى كوردستان

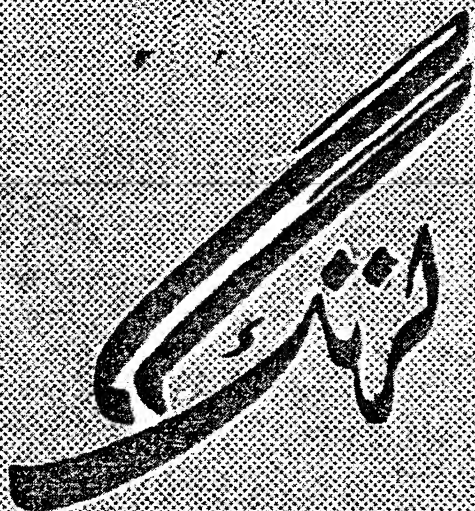
گەلەلەى كردوہ

شىنىئ / تەمووزى / ۱۹۸۱

سوڤاسنامە

پيش ئەودى سوڤاسى ھەركەسو لايەنىك بىكەم، كە لە نووسىن و ئامادەكردنى ئەم كىيىبەدا يارمەتيان دابم، پيويست دەكات و شايان بەودەشە كە ھەلۆەستەي لەبەردەمدا بىكەم ئەويش بىراي ئازىزم "ئەحمەد عارف" كە لەكاتى رايى كىردنى ئەم كارەدا ئەرشىف و نووسىنىكى چاكى خستە بەردەستم كە لەمەر گوڤارى گزنگ بوون، راستى سەركەوتنى ئەم كىيىبەم بو كاك ئەحمەد دەگەرپىتەو، بۆيە جىڭاي خۆيەتى جارىكى تر سوڤاسى بىكەم و مزو كىيىبەكەم زۆر قەرزارى ئەوين.

سوڤاسى ھەركەسو لايەنىك دەكەم، كە يارمەتيان داوم.

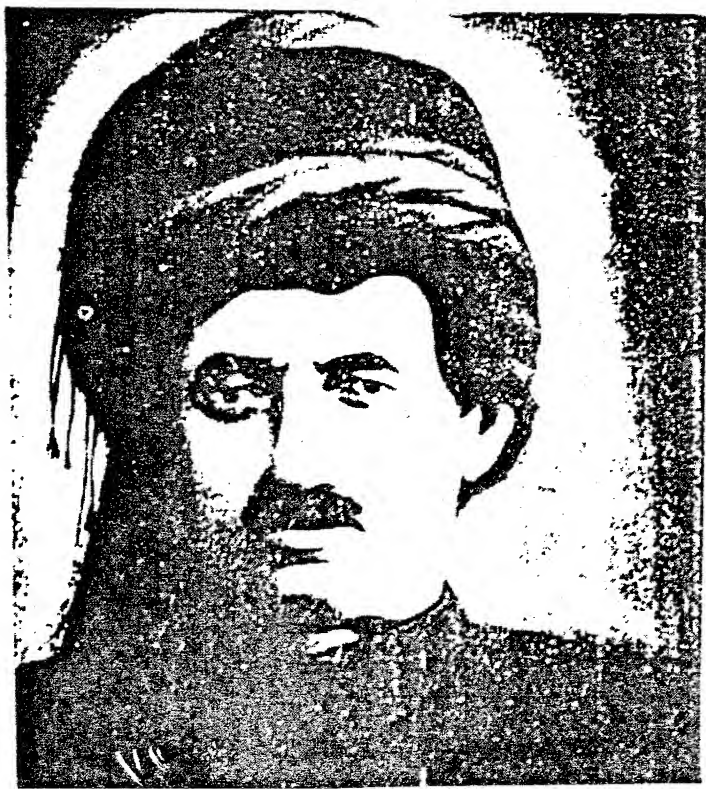

گزنہ

گوفاری بہ کنتی نوو ترانی کورد - لقی کہ رکوک

ژماره (۱۷) ۱۷ ۱۹۹۱

«وینہی مسعیدی نورسن لیسود می یکم
حسین جیہاندا»

ناوەرۆك

- پيشهكى

- بهشى يهكهه.

كهركوك بارى ميژويى - سياسى

روشنيريى

روژنامه نوسى

- بهشى دووهم: گوڤارى گزنگ له نيوان سى قوناغدا

قوناغى يهكهه، قوناغى ئاشكراى گوڤارهكه

قوناغى دووهم، قوناغى نهينى گوڤارهكه

قوناغى سىيهه، گزنگ - ي دواى راپهپين

- بهشى سىيهه: بيبليوگرافياى گوڤارهكه

- پاشكو:

ئالف: پاشكويهكى تايبهت به شانۆ

بى: پاشكوى گزنگى بچووكان

- پاشبهند: پرۆژهى پهپرەوى ناوخوى يهكييتى نووسەر

كوردستان

۱- پیکاسو/ لی‌کۆلینه‌وه	ئینگو والتەر	و. له‌سویدی‌ه‌وه/ نۆراب
۲- خوان/ ده‌ق	ئه‌فلاتوون	و. له‌عه‌ره‌بییه‌وه/ ئاوات ئه‌حه
۳- مارا- ساد/ شانۆگه‌ری	پیتەر قایس	و. له‌ئینگلیزییه‌وه/ شیرزاد
۴- دنیای شته بچوکه‌کان/ وتار	رینوار سیوه‌یلی	
۵- جه‌ژنی له‌دایکبونی	ئه‌لیسون ئه‌تتلی	و. توفیق ئه‌حمه‌د عبدالله
که‌رویشکه‌ خه‌پن/ چیرۆک بۆ منداڵان		
۶- هی‌لانه/ رۆمان	حسین عارف	
۷- راپه‌رینی شیخ سه‌عیدی پیران/ می‌ژوو	رۆبه‌رت ئۆلسن	و. له‌فارسییه‌وه/ ئه‌بویه‌کر
۸- هوشیاریی ئابووری/ ئابوری	فوناد تاهیر سادق	
۹- بینای هونه‌ری	ئه‌حلام مه‌ئسور	
له‌ کورته‌ چیرۆکی کوردیدا/ لی‌کۆلینه‌وه		
۱۰- کوردو کوردستان/ می‌ژوو	د. ولید حمدی	و. له‌عه‌ره‌بییه‌وه/ موحه‌مه‌د
۱۱- زمانێ ناگایی، ناگایی زمان/ ره‌خنه	عبدالمطلب عبدالله	
۱۲- به‌هه‌شتی ئه‌وبه‌ر پرده‌که‌/ نۆقلیت	رینوار حه‌مه‌ په‌حیم	
۱۳- مسته‌فا ساییب ئه‌ستیره‌گه‌شه‌ی		
کورد/ که‌له‌پوور و می‌ژووی کورد	که‌مال ره‌ئوف محه‌مه‌د	
۱۴- پروه‌ک و پزیشکیتی میلی		
کوردی/ فهره‌نگی گیاناسی	که‌مال جه‌لال غه‌ریب	
۱۵- زسناته‌ خه‌ون/ پۆمان	گو‌لی ته‌ره‌قی	و. له‌فارسییه‌وه/ دلاو
۱۶- هاو‌پینامه‌ بۆ می‌ژووی		
کوردستان/ می‌ژوویی	هاو‌پێ باخه‌وان	
۱۷- پیدریو پارامۆ/ پۆمان	خوان پۆلفو	و. له‌فارسییه‌وه: ئازاد
		رینوار سیوه‌یه‌
۱۸- ئاغا و شیخ و ده‌وله‌ت/ می‌ژوو	مارتین فان برونه‌سن	و. له‌ئه‌لمانیه‌یه‌وه: کور
۱۹- پائمه‌ خۆی/ وتار		و. له‌سویده‌وه: رینوار
۲۰- چراکانی سه‌ره‌له‌موت/ په‌خشان	شیرکو بیکه‌س	
۲۱- گۆران و		
گه‌ران به‌دوای یه‌قیندا/ لی‌کۆلینه‌وه	عه‌تا قه‌ره‌داغی	
۲۲- کتیبی (ژن)/ لی‌کۆلینه‌وه‌و وتار	که‌ژال ئه‌حمه‌د	
۲۳- رینویه‌کی سه‌یر/ چیرۆک بۆ منداڵان		
۲۴- له‌ په‌راوێزی می‌ژووی ئه‌رده‌لاند	ئه‌وشیروان مسته‌فا ئه‌مین	و. له‌فارسییه‌وه: حه‌

کیزی کاپیتان/رۆمان

ئەلیکساندەر پووشکین

و. لە ئینگلیزییەوه

سێ دۆپە خوین/چیرۆک

و. لە فارسییەوه

محەممەد کریم

پاشماوەی خێڵەکان/کورتە چیرۆک

عطا محمد

سەلیقەى زمانەوانى/لێکۆڵینەوه

د. حسین محمد عزیز

کیمیایاگر/رۆمان

پاولو کوئیلو

و. لە فارسییەوه:

ئەبویەکر خۆشناو

کوردستانی عێراق

دەمی قەلەم موراجەعت/میژوو

نەوشیروان مستەفا ئەمین

کێشەى کەسایەتى یاسایى

د. مارف عومەر گۆل

تەوهیی گەلى کورد/ یاسایى

لەتاریکییەوه بۆ رووناکی

گەننامە

بیرەوهریه‌کانى تەیموورى لەنگ

و. لە فارسییەوه: حەمەى حەمە سەعەد

ئوو

کوردستان و پاپەرینەکانى کورد

مستەفا یامولکى

و. لە تورکی عوسمانییەوه:

شیرزاد کریم، ئا: سدیق سالح

ئوو

بەفرنوس/شیعەر

دڵشاد عبدالله

دۆن کیشۆت/داستان

سیرفانتیس

چەند بابەتییى میژوویى

د. جەبار قادر

زێڤى ناو زېڤ/لێکۆڵینەوه

د. فەرهاد پیربەل

سینبەر و هەتاو/هونەرى

نامق عەلى قادر

سیاسەت بە هەلەیدا بردین

بزرگی عەلەوى

بەتەنیششت سیاسەتەوه

ستران عبدالله

کلێلەکانى دەروازەى

و. هەژار جلال فەهەمى

بەنى خەلك و خودى

دۆن بايروون و رۆبەرت ئا. بارۆن

و. مستەفا پەژار

ان/دەروونناسى

گۆلدانى خالى/چیرۆكى مندان

و. نجیبه احمدو موژە مستەم باقى

مروژفو دەورووبەر/رووناکبیری

مسعود محمد

ئەود یۆی شاخەکان تەنیا چەك و پێشمەرگە نەبوو، ئەود یۆی شاخەکان تەنیا سەنگەری فیشەك
نەبوو، ئەود یۆی شاخەکان گەورە بوو وەك رۆژە درێژە كانی عەشق و سەما كانی، دواى
سەرگەشتن، ئەود یۆی شاخەکان دنیایەك بوون لە حەرف و شارێك بوون لە كۆتیبەر و كۆلا نیتك
بوون لە گۆفار و رۆژنامەى نەهێنى.... ئەم كۆتیبەش رۆشناییەكی تری شاخەكان و پەشە
جوانەكانی شۆرشە.

بەرک و جیا کردنەوی رەنگەکان هەلتە عەبا لکەرم